

Psalmus. xxx.

Item sequit' **Let circūdedisti me leticia** | me scz chm leticia gl'ose resurrectōis circūdedisti. Et ipm etiā penitēte leticia psolatiōis diuine: de pccōz remissioe vndiqz circūdedisti in ania. **Ut canter tibi gloria mea: et non cōpūgar** | vox ch'i est vt canter tibi .s. deo p'i gl'ia i' resurrectōis: mee. s. gratias agēdo: et nō cōpūgar. i. nō vulnerabor qz ipas/sibilis ero. **Dñe deus meus i' eternū cōfitebor tibi** | laudando in immortalitate resurrectōis z gl'ie. **Te penitens vox est vt canter tibi gl'ia mee ius/tificatiōis: z nō cōpūgar remorsu p'cie.** **Dñe de' in eternū cōfitebor tibi: laudādo in celesti patria.**

Psalmus. xxx.

In te domine spera

Item sequit' **Let circūdedisti me leticia** | me scz chm leticia gl'ose resurrectōis circūdedisti. Et ipm etiā penitēte leticia psolatiōis diuine: de pccōz remissioe vndiqz circūdedisti in ania. **Ut canter tibi gloria mea: et non cōpūgar** | vox ch'i est vt canter tibi .s. deo p'i gl'ia i' resurrectōis: mee. s. gratias agēdo: et nō cōpūgar. i. nō vulnerabor qz ipas/sibilis ero. **Dñe deus meus i' eternū cōfitebor tibi** | laudando in immortalitate resurrectōis z gl'ie. **Te penitens vox est vt canter tibi gl'ia mee ius/tificatiōis: z nō cōpūgar remorsu p'cie.** **Dñe de' in eternū cōfitebor tibi: laudādo in celesti patria.**

Item sequit' **Let circūdedisti me leticia** | me scz chm leticia gl'ose resurrectōis circūdedisti. Et ipm etiā penitēte leticia psolatiōis diuine: de pccōz remissioe vndiqz circūdedisti in ania. **Ut canter tibi gloria mea: et non cōpūgar** | vox ch'i est vt canter tibi .s. deo p'i gl'ia i' resurrectōis: mee. s. gratias agēdo: et nō cōpūgar. i. nō vulnerabor qz ipas/sibilis ero. **Dñe deus meus i' eternū cōfitebor tibi** | laudando in immortalitate resurrectōis z gl'ie. **Te penitens vox est vt canter tibi gl'ia mee ius/tificatiōis: z nō cōpūgar remorsu p'cie.** **Dñe de' in eternū cōfitebor tibi: laudādo in celesti patria.**

Item sequit' **Let circūdedisti me leticia** | me scz chm leticia gl'ose resurrectōis circūdedisti. Et ipm etiā penitēte leticia psolatiōis diuine: de pccōz remissioe vndiqz circūdedisti in ania. **Ut canter tibi gloria mea: et non cōpūgar** | vox ch'i est vt canter tibi .s. deo p'i gl'ia i' resurrectōis: mee. s. gratias agēdo: et nō cōpūgar. i. nō vulnerabor qz ipas/sibilis ero. **Dñe deus meus i' eternū cōfitebor tibi** | laudando in immortalitate resurrectōis z gl'ie. **Te penitens vox est vt canter tibi gl'ia mee ius/tificatiōis: z nō cōpūgar remorsu p'cie.** **Dñe de' in eternū cōfitebor tibi: laudādo in celesti patria.**

redēptiōis | **deduces me** | in via patientie et mor-tis dirigendo z in adquirēdo salutē hoim | **Et enu-tries me** | scz pane vite diuine visionis z sapientie qua ch'isti anima plena fuit ab instanti cōceptiōis. **Educes me de laqueo** | scz mortē ad vitā | **quē absconderūt mibi** | scz iudei q' occultis insidijs et cōsilijs machinati sunt occidere me | **qm tu es p'tector meus** | .s. in passione z in morte. **In ma-nus tuas** | .i. in prāte tue p'roctōis | **cōmendo sp'itū meū** | vt ipm suscipias. **Hoc ch'istus di-xit in cruce: z mor' iclinato capite emisit sp'm: vt pas-ter in euāgelio.** **Dicit autē a q'busdam q' ch'is in cruce incipiēdo a psalmo De' deus me' respice i me zc. totū decantauerit vsqz ad hunc locū: In man' tuas zc.** **Et q' Matthe' in i'itū huius orōnis ch'isti: z Lucas finem t'mō posuerunt.** **Und' z a fidedigno doctore audiui q' q'daz papa cum bulla vera dede-rit plenam indulgentiā oim peccatorū his quicūqz totum hoc in magna sexta feria deuote porauerint** **Tandem oratiōi passionis adiungit gratiarū actio et p'gratulario humane redēptiōis: cum dic' [re]demisti me dñe de' vitas** | **Hoc em' d' ch'is in p'sona corpis sui mystici p' h'mōi passiōē redēpti** **Unde bec est vox eccl'ie dicent' ch'isto: Redemisti nos dñe deus veritas. i. tu ch'iste q' es veritas vel deus veritatis: quia impleuisti q'quid p'misisti de nostra redēptiōe p'ficiēdazc.** **P'inde nota q' p' dicta oia verba p'nt etiā accipi fm q' dicunt doctores tanqz sint verba fidelis ppl'i vel eccl'ie in cuius p'sona dixit ch'is ea ad hūc sensum: vicz In te dñe: non in caducis: speraui: nō confundar in eternū. id est in futura vita non ibo ad cōfusiōē eterne da-mnationis. In iusticia tua. i. passiōis tue iusta sas-tisfactione. p' p'ctis: libera me. s. a p'culis p'ccōz et a morte gehēne. Inclina ad me zc. accelera. s. tuā gra-tiam infundere vt cruas me. s. a demonū p'ate quā incurri p' p'ctm. Esto mibi in deū p'roctorem in picu-lis rērationū: z in domū refugij: suscipiēdo ad te fu-giēte in gratiam p'seruātē in bono: vt saluū me fa-cias. s. a futura damnatione **Qm fortitudo mea in p'seuerādo z agēdo opa bona: z refugij meū in ten-tationibz viciōz: q' ad te orandū refugio es tu. et p'pter nomen tuū: non p'pter meuz meritū: deduces me in via moztis: z enutries me. s. ad vitam eternam: pane x'bi dei z sacre eucharistie. Educes me d' laqō scz diabolice tentatiōis quē absconderunt mibi demones sub specie boni palliando: qm tu es p'tector meus. In manus tuas cōmendo sp'm meū. s. nūc vt defendas: z in hora mortis vt suscipias illū. Re-demisti me deus vitas. id est gratias tibi ago do-mine Iesu deus veritas: quia redemisti me sangui-neruo.** **Secunda pars huius psalmi est vox ec-clesie: et intēdit vt fideles in tribulationibz cōfidāt de dei misericōdia z patientiam teneāt exēplo ch'isti: ac vana mūdi spernāt. Dicit q' cōsequenter **Odisti** | scz tu de' ventatis | **obseruātes vanitates** | .i. vana mōi bona sectates: z sup'stitiones vanas purā****

sonnia: auguria: z consimilia obseruātes: p quoru
 obseruatione multi sperant aut picula vl' infirmita
 res euadere: aut diuitias z alia vana mōi bona adq̄
 rere. **Addit [supuacue]** .i. ad nullā vtilitatem: imo
 ad nocentū aie. **Ego aut in dño speraui**]
 sed nō in talib' vanitatib'] **exultabo z letabor**
in misericordia tua] me liberante a periculis z
 peccatis. **Quā respexisti humilitatē meā**] q̄
 excelsus dñs z humilia respicit approbādo] **salua**
sti de necessitatib' animā meā] .i. de vigen
 ribus piculis z tētatib'] pseruādo ne peccet. **Rec**
conclussisti] .i. nō pmisisti] **cludi p actum mortu**
lis peccati] **me in manib' inimici**] .i. id ē diabo
 li] **statuisti in loco spaciofo pedes meos**]
 scz p libertatē] **spūsancti affectiōes meas in ampli**
tudine charitat' firmādo] vel in loco spaciofo fidei
 ecclie dilatando p totum orbem. **Quiserere mihi**
dñe qm tribuloz] .i. p demones z eius membra
 ] **conturbatus est in ira**] .i. psecutorū cōtra me
 excitata] **oculus meus**] .i. ad fundēdas lachry
 mosas pces in psecutionib' p liberando] **anima**
mea] .i. angustiano p acerbitate tribulatiōis] **et**
venter meus] q̄ passio turbatiōis imutat totū
 corpus. **Et hec dicit ecclia p mictiua sustinens mari**
mas tribulatiōes psecutionū] vt patet tpe martyz.
Quā defecit] .i. defecioni appropinquit] **in do**
lore] scz anxietatis anie z tormentoz] **corpis**] **vi**
ta mea] eoq̄ multi martyres occidebant vl' salte
 cruciatib'] **damnabant**] **et anni mei in gemit**
tibus] ppter pōdus tribulatiōis. **Infirmata est**
in pauprate] id est in defectu alimonie] **virtus**
mea] quia multi fame cruciabant] **et ossa mea**
conturbata sunt] q̄ torq̄bant in oib' mēbris et
 artub' atq̄ ossib'. **Potest etiā mystice p paupratez**
 defectus vel paucitas credentiū intelligi. et p ossa vi
 ri sancti qui debebāt eccliam roborare sicut ossa ro
 borant corpus. **Nam ml'ti etiā sancti ep̄i deficiebāt**
 in passionib'] vt patet de **Darcello** papa: et sic de
 alijs. **Super omnes inimicos meos fact**
sum opprobrium vicinis meis valde] **Per**
 inimicos intelligunt iudei z pagani psequētes ecclie
 stiam. p vicinos aut pseudoapostoli: heretici: et falsi
 christiani q̄ videbant in vicinitate fidei z seq̄le chri
 sti] z false. et ab istis maius opprobriū inferebat ec
 clie. **Tum quia inter fideles multos decipiebant**
 et poterant hoc facere. q̄ minus cauebant vtpote q̄
 tanq̄ boni reputabant a fidelib'. **Nulla em pestis**
 maior ad nocendū q̄ domesticus z familiaris in
 micus: vt dicit **Seneca**. **Tum quia peius viuebāt**
 et peiora ppetrabant peccata q̄ iudei vel pagani. et
 sic q̄ntum in eis erat causabant maius opprobriū
 ecclie vt derideret ab aduersarijs et magici repu
 tarant sancti ecclie qui miracula faciebant. **Seq̄**
tur] **et timor notis meis**] id est bis qui audiē
 tes nouerunt fidem ecclie z disponebant se cōuer
 ti ad eam: bis factus sum timor: quia visa puerstra
 re falsorum christianoz] p̄muerūt mibi sociari. vñ

b ly noris: similiter ly vicinis accipi potest in ablati
 ui casus sensu. quia ecclia p̄tebat opprobriū de
 risionis a vicinis. i. hereticis z falsis christianis. et
 etiam a notis. ppter illorum puerstram: ppter q̄ruz
 maliciā sequebat ecclie tanta defamatio in vira z
 doctrina q̄ etiā infideles volentes cōuerri ad fidēz:
 retrocedebant. **Ideo subdit in littera: Qui vide**
bant me foras fugiebant a me] .i. redeuntes
 ad paganismū: vt p̄dictum est. **Decim Aug. Ad**
 aliter fm **Hilariū** accipit sic: **factus sum timor** no
 tis meis. q̄a ch̄iani qui houerunt fidem videntes
 cruciat' martyz] p̄miserant plurimi z resistebāt
Qui me videbant torq̄ri foras. s. ad paganismū fu
giebāt a me. ppter metū] **obliuioni datus sum**]
 scz illis qui antea diligebant me z iam p apostasiāz
 obstinati] **tanq̄ mortuus a corde**] hoc est: sic
 de mortuo obliuiscunt in corde homines post ali
 quod tps: ita ipsi oblitiscunt mortis ch̄isti et ecclie
 sic sue tanq̄ esset mortua z defuncta p mortis sent
 tentiam a tyrannis cōtra eam laram. **Factus sū**
tanq̄ vas pditum] .i. de quo nullus sperat rez
 cupationem] **quoniā audiui vitupationem**
mulroz cōmorantiū in circūitu] .i. religiōez
 ch̄iana blasphemantiū. **In eo dū simul cō**
uenirēt aduersum me] .i. pagani simul z herē
 tici ac iudei] **aniam meam accipe consiliari**
sunt] .i. vt occidant me z totalr pdant ecclie fide
 de mō. **Ego aut in te sp̄aui dñe**] tanq̄ in for
 ti. **precorē**] **dici deus meus es tu: in manib'**
tuis sortes mee] hoc est: in p̄ate tua sūt sortes
 tā vite q̄ mort' mee. **U' sortes mee. i. corpis z anie**
 mee gl'ia q̄ fors ē z hereditas electoz. **In hebreo ha**
 bet: tpa mea. s. p̄speritatis et aduersitatis et vite ac
 mortis. et sic in idem redit. **Erripe me d manu**
 id est potestate] **inimicoz meoz**] .i. demonum
 ] **et a psequentiū me**] scz paganis: hereticis: z iu
 deis zc. **Illustra faciē tuam sup serū tuū**]
 hoc est ch̄ianū populū illumina in fide tue cogni
 tionis vt sciat errores vitare] **saluum me fac**] .i.
 a demonib' z psecutorib'] **in misericordia tua**
 non in mea iusticia] **dñe nō confundar**] .i. con
 fusione peccati in tuo iudicio victus coram angel' z
 sanct'] **qm inuocaui te**] vt p̄stes mibi misericōdiaz.
Erubescant impij] .i. tua virtute deuicti a me
 ] **et deducatur in infernū**] tanq̄ ad locū sibi
 debitū p iusticiam tuā] **muta fiant labia dolo**
sa] .i. mendacia z fraudulenta] **suggerētia sub spes**
cie boni facere mala: pura idolatriam: errores: z vi
cia. **Que loquūtur aduersus iustū**] hoc est:
 christum qui est iustus iustoz] **iniquitatem**
 scz blasphemie] **in superbia**] scz sapientie huma
 ne se extollentes: vt philosophi] **et in abusione**
 scz scripture sacre: sicut faciunt iudei et etiam here
 tici scripturis abutēdo contra christum. **Quam**
magna multitudo dulcedinis tue domi
ne] .i. in celesti beatitudine] **quam abscondisti**
timentibus te] scilicet quia oculus nō vidit: nec

Psalmus. xxxi

auris audiuit: nec in cor hominis ascendit que preparavit deus diligentibus se. **102. ij. Perfecisti.** .i. pfecta rem pparasti in tua pdestinatione imutabiliter pmittendo **Leis qui sperant in te.** .i. spe formata fide z charitate ac devota que est ex gratia z meritis pveniens **in conspectu filioz hoim.** .i. q spes suam ostenderit coram hominibus cōfitendo te etiam in tormentis ac pseverando. **Abscōdes eos in abscondito faciei tue.** .i. in tua faciali vultu q est mortalibus abscondita zc. **La conturbatione hoim.** quia nunq in patria turbabunt a psecutoribus qbuscunq. **Proteges eos in tabernaculo tuo.** id est in celo empyreo i quo habitas p gloria **la contradictione linguaz.** .i. ab his q nūc contra scōs larrant p tradicēdo p blasphemias ac vitupia: quia nunq eis nocere poterūt. **Propterea sequit gratia actio. Bndictus dñs qm mirificavit misericordiam suam mihi.** .i. mirabiliter me glorificando infinito bono **in civitate munita.** .i. firmiter stabili in ppetuus: hoc est: in civitate celesti vbi est civitū eterna vnitās. **Ego aut dixi in excessu mētis mee.** .i. in stupore pauis: dñm anxiarier malis pntis vite horribilibz qz psecutoribus. **Nam in transla. Hiero. iuxta hebreū habet Ego aut dixi in stupore meo.** qui est qdaz excessus mētis quo dicebam in corde **proiectus sum a facie oculoꝝ tuoꝝ.** hoc est: expaui ex fragilitate dum me tanta mala pati pmitteres q sim pceptor tua custodia. z videbatur q qsi pceptor non vis respicere me oculis misericordie. **Ideo exaudiisti vocem orationis mee.** .i. saluādo eternaliter: et pmiū martyrij dando: ac consolationem infundendo. **Ideo in quā vt ostendas quia curā habes de tuis saluandis: Exaudisti dum clamare ad te.** scz in tribulatione. **Diligite dñm oēs sancti eius.** .i. q. d. ppterea horroz omnes vt diligatis dñm. animas vestras ponendo pro eo **quoniam veritatē requiret dñs.** .i. veritatē fidei cōfiteŕi a vobis reqret p vestra remuneratione celesti **z retribuet abundanter facientibus superbiam.** hoc est: vestros psecutores supbientes contra vos punit abundanter: quia non solum in anima sed etiam in corpore post resurrectionem finalem: et nō ad tempus: sed in ppetuus. **Viriliter agite.** scz in bonis opibus pseverando **z confortetur cor vestꝝ.** .i. in sufferēdo tribulatiōes **oēs qui speratis in dño.** scz spe debita vt supra dictum est expectando futuram. bñtudinem.

Psalmus. xxxi.

Beati quozū remis-
se zc. In hoc psalmo David erudit fideles de vera penitentia p peccis agenda. Et vt dum pbabit pcurantē esse sibi dimissa pecca-

ta gratias agere deo debeant. vñ z iste psalm⁹ merito vnus inter. vij. psalmos penitenciales ponit: qd est oratio penitētiis. **Dicit g sic: Beati quozū remisse sunt iniquitates.** tales qppe beati sunt in spe celi nōdum in re. quia remissio culpe nō fit nisi p grām que est arra beatitudinis eterne **z quozū tecta sunt peccata.** .i. vt nō videat ea deus ad puniendū saltem pena eterna. **Nam diuine cognitioni celari vel regi nil pōt simplr: sed regunt peccata ne puniant.** **Unde z subdit Beatus vir cui nō imputauit dñs peccatum.** .i. qz dedit ei de grām satisfaciendi pro eo **nec est in spū ei⁹ dolus.** vbi glo. **Cui non imputauit dñs peccm nisi illi in quo nō est dolus false penitētiē: sed se vero corz de penitēdo accusat.** **Qm tacui.** .i. tpe quo peccata non sum cōfessus: sed tacui ea cōfiteri **in iuete rauerunt oia ossa mea.** id est oēs vires aie putrefactionem vel corruptionē peccati z debilitatiōnem resistendi alijs peccatis incurrerunt. **Nam per ossa in quibus consistit robur corporis designant vires anime in quibus robur mentis consistit: pccis pue in viribus intellectiuis: que vires inueterari dicuntur in his qui iacent in peccatis z nolunt cōfiteri. qz qd inueterat deficit z vetustate corrumpit.** **Sic vires anime p peccatum debilitant ad resistēdum vltioribus peccatis z corrumpunt ac putrescunt tanqz vulnera diutius neglecta curari.** **Unde dicit Isido. q peccatū vulnerat animam in naturalibus viribus z spoliat gratuitis.** **Item Greg. Peccatus quod p pñiam citius non diluit: moꝝ suo pondere ad aliū trahit.** **Dum clamare tota die.** **Quid hoc est q prius dixit: Quoniam tacui.** haucem dicit: dum clamarem: **Respondet fm Aug. ac glo. q iste clamor non est confessiōis peccatoꝝ: sed iactantie.** quia se p bona opera que exterius facit tanqz iustum esse ostendit z iactat. **Uel fm Lyrām in expositione moralī: Est clamor synderesis z conscientie peccato remurmurantis tota die. i. tota vita: diuiz nūqz iudicium primescens.** **Cōsequenter ostendit quomō puenit ad sui recognitionem z cōfessionem cum subdit: Quoniā die ac nocte.** id est conuincit **grauata est sup me manus tua.** hoc ē: potestas vindicte tue. que tanto grauior erit quanto quis diutius in peccatis iacuit: vt dicit Gregorius. **Et ex huiusmodi consideratione vel etiam ex hoc q grauata est super me supbus: manus tua flagellando h ad humiliandū.** **Idcirco conuersus sum.** scilicet ad mei recognitionem z contritionem peccatoꝝ **in erumna mea.** id est in erubescētia peccatoꝝ commissoz cōfitendo ea scilicet coram deo z presbytero **dum configitur spina.** id est dum mens pungitur conscientie remordētis aculeo. **Alia translatio habet. Dum confringitur spina.** quia sicut spina pungens inerioris fracta doloꝝ rem infert carni: sic remorsus conscientie doloꝝ rem contritionis ingerit anime. **Uel aliter fm Honorium exponitur de spina dorsū que totum corpus**

hominis erigit: ideo significat supbie elevationem in peccatore. **N**ec spina dorsi configit vel cōfringit dum eleuata mens et supba deicit et hūiliat p̄ pun-
cturam terroris diuini iudicij et vindicte. **S**equit̄: **Delictū meū cognitū tibi feci** sc̄z in vera cō-
fessione **Et iniusticiā meam non abscondi**.
Dixi .i. firmiter. p̄posui in corde et opere impleui
confitebor aduersum me hoc est accusando
me esse reum: et nō excusando me **Iniusticiā me-**
am dño sc̄z coram cōfessore vicem dei in hoc te-
nenti **et tu** .i. deus **remisisti impietate pec-**
cati mei **Pro hac** .i. gratia remissiois obmen-
da et p̄seruanda absq̄ reciduo **Lozabit ad te ois**
sanctus .i. a peccato sanctificatus. **Sed q̄re dic:**
omnis sanctus: **Respondet Aug.** Quia inq̄ nul-
lus est qui nō peccet saltem ventraliter. **Joa. j.** Si
dixerimus quia peccatū nō habemus: nos ipsos se-
ducim⁹ et veritas in nobis nō est. **Addit** **In tem-**
poze oportuno .i. tempore totius hui⁹ vite. q̄a
post hanc vitā nō fit remissio quo ad culpam. **Nā**
h̄ oportet semp̄ orare et nō deficere. **Verū tamen**
in diluuiū aquarū .i. tentationū **multa et ad-**
deum non apporximabunt hoc est. q. d. **Et**
sic sancti orant: tamen inundatio tentationū mul-
tos absorbet: sicut diluuiū fecit. **Aliqui habent**
Ad eum: et nō ad deum. **Sed** fm̄ **Aug.** debet sta-
re: ad deum. quia p̄ diluuiū intelligit iudiciū mor-
tis: vel etiam iudiciū finale. eoq̄ sicut diluuiū ispe-
rare supuenit et omnes malos interemit: ita et mors
et finale iudiciū. **Unde** fm̄ ipsum sensus hui⁹ di-
cti est talis **Verū tamen in diluuiū aquarū multa-**
rum. .i. quando mors et iudiciū dei repente vene-
rit: sicut fuit in diluuiū tempore **Noe.** **Tunc ad de-**
um non apporximabūt. .i. impij qui nō cōfessi sūt
peccata: sed repellent̄ in infernū. **Ideoq̄** sancti me-
rito timent̄. iudiciū orant deum vt p̄seruent̄ a re-
ciduo peccati in hac vita. **Sed** q̄liter sit ab eis ora-
tio faciēda: subdit̄: **Tu es refugium meū a**
tribulatione .i. demonū et hominū maloz. **Ut**
a tribulatione quā habeo de peccatis cōmissis tu es
refugium et solatio. **Addit** **que circūdedit**
me .i. affligendo vndiq̄: intus p̄ anxietate cordis:
et extra p̄ flagella a te imissa et hoim̄ p̄secutiones ac
demonū tentationes **erulatio mea** quia nolo
erultari in alio q̄ in te. **Ut erulatio mea in relaxan-**
do culpam. **Sicut** em̄ cōmissio culpe est causa tri-
sticie: ita relaxatio ei⁹ est causa leticie **erue me a**
circūdantibus me id est a demonib⁹ mibi in-
sidiantib⁹ vt impellant ad reciduum: et ab ei⁹ mem-
bris. **Deinde** diuina clementia respondet. **Et est**
diapsalma: que est disiunctio vocum in cantu: et est
interuallū .i. silentiū vel pausatio canentis. **Dicitur**
autem semp̄: vel fiat: vel **Amen.** **Sympsalma** autē
est copulatio vocū in cantu. **Et nota** q̄ vbiq̄q̄ po-
nitur diapsalma: signat mutatiōem sensus scripture
vel loquentis p̄sone: sicut est in p̄posito. **Nam** p̄-
dicti versus huius psalmi sunt verba penitentis q̄

bus se accusat. **Versus** autē sequentes ab hinc sunt
verba dei respondentis et monentis. **Et** ponuntur
in quinq̄ versibus subsequētib⁹. quia peccata ho-
minū cōfessio ea per quinq̄ vulnera ch̄asti de-
lentur. **Dec Honorij.** **Et cōcor.** **Hierony.** de inter-
pretationib⁹ nominū hebraicorū in diffinitionibus
predicatis. vnde responsio domini subditur: **Intel-**
lectum tibi dabo et instruam te .i. ad fugien-
dum malū et p̄sequendū bonum **In via hac q̄**
gradieris h̄ est in presenti vita **firmabo su-**
per te oculos meos sc̄licet attente custo diēdo
ne deuias a rectitudine iusticie. et est similitudo sum-
pta de illo qui diligēter vult custodire rem aliquā
et ob hoc habet oculos attentos sup̄ ipsam. **Tan-**
dem sequitur admonitio diuina ad eos qui carnem
sectantur vt corrigantur: di. **Nolite fieri sicut**
equus et mulus quibus nō est intellect⁹ hoc est: nolite fieri brutales: sicut sunt equus et mu-
lus qui sequuntur passiones appetitus sensitiui: et
motus carnales sine rationis moderamine. quia
ipsis non est intellectus. **Nam** talis vita dicit̄ pe-
cudum vel brutalis. **Et** **ethicorū.** **Sed tu homo** **In-**
chamo et freno maxillas eorum sc̄licet ap-
petituum sensualium **constringe** sc̄licet refrenan-
do eos per imperium rationis et castigandos mo-
tus carnales **qui non apporximant ad te** .i. obediendo rationi. **Notandum** fm̄ **Honorij** q̄
equus est animal superbum et luxuriosus: **Ideo** sig-
nificat carnales et mūdanos: carnis mūdici⁹ vi-
cia sectantes. **Mulus** autem est animal pigrum:
ideo significat desidēs et ad bona pigros: ac dei vo-
luntarem in p̄ceptis perficiendum negligentes.
De talibus omnibus bene dicitur q̄ non est eis in-
tellectus tanq̄ in bestialibus: imo vt dicit philoso-
phus. **Politicorū:** **Præuus homo peior est omni**
bestia. **Et hoc** declaratur. quia cum bestie habeant
sensem: memoriā: et imaginatiōem seu extrin-
siuam: intellectu tamē penitus carent: et nibilo mī-
nus per sensum corporis quo quedam animalia p̄
omnibus vident: recognoscunt homines. sicut vi-
demus q̄ equ⁹: mulus: et canis recognoscunt do-
minum suum per sensum. **Item** per imaginatiōem
absentes catulos imaginantur: per memoriā aues
nidos suos: boues p̄sepia: equi et muli hospitia re-
perunt: porro sola rationalis creatura bonum et ma-
lum per rationem discernit. sed vicia per intellectu
conspicit et sequitur: que tamen sibi sunt nociua: q̄d
nulla bestia facit. **Ideoq̄** in chamo et freno debet
homo castigare corpus suū. sicut faciebat aposto-
lus. **J. Corinth. ix. di.** **Castigo corpus meum et in ser-**
uitutem redigo: ne reprobus efficiar. **Per** chamo
qui est p̄derosior: et p̄inet ad mulos pondera sub-
uebentes: designatur flagellatio corporis acerbioris
discipline et exercitatio laboris in exercitatioe tri-
bulationis et virtuose operationis ardue. **Sed** per
frenum significatur retinaculus verbi diuini. quia
sicut frenum ori equorum imponitur vt ab insolē-

Psalmus. XXXII

ria per hoc coerceat: et in itinere a seipso dirigat per frenum. sic per verbum dei et correctionis eius: homines a vicijs coercent et in via salutis diriguntur. Denique per hoc quod dicit: constringe maxillas eorum quibus mandimus cibum: designat restrictionem vitualium per ieiunium vel abstinenciam. His ergo modis castigari debet corpus ut seruiat rationi: et sic possit cauere a peccatis. Sed quia homines ad huiusmodi sunt tardi: ideo comminando spiritus sanctus subdit: Quia flagella peccatoris. scilicet in peccato permanentis quibus in futuro reseruetur eterna et indicibilia supplicia infernalitatis. Sperant autem in domino misericordia circumdabit. hoc est: qui in spe venie penitent: misericordiam multiplicem consequetur a domino. Ultimo concludit admonitionem iustorum dei. Letamini in domino et exultate iusti. scilicet pro vestra iustificatione a deo data. et gloriamini omnes recti corde. scilicet in domino: glorificate in celo.

Psalmus. xxxij.

Exultate iusti in domino. In hoc psalmo a propheta horrantur omnes fideles laudare deum de colatione beneficij. Unde psalmista dicit: Exultate iusti in domino. scilicet non in caducis rebus: sed in domino gaudente exultatione deuotissima. rectos decet collaudatio. id est ut agant deo gratias pro rectitudinis gratia collata. Confitemini domino in citara: in psalterio decem chordarum psallite ei. Sic loquitur propheta. quia diuine laudes in veteri testamento cantabantur in templo non solum humanis vocibus: sed etiam instrumentis musicis. Sed quare ista instrumenta ponuntur? Respondetur secundum doctores quod propter mysterium ad significandum debitas dispositiones in laudantibus. Nam citara est figure triangularis: ideo significat fidem trinitatis in qua laudandus est deus. Item citara secundum honorem est instrumentum musicum sex chordis distentum: ex quibus chordis quedam dulciter sonant: quedam murmurant. Ideo significat etiam sex opera misericordie que coram deo dulciter sonant: sed quidam hominum ea cum quodam murmure et fragilitate humana perficiant. Sicut legitur de Martha que christum suscepit hospitio. et cum esset sollicita pro eo et discipulis: murmurauit contra magdalenam sedentem ad pedes Iesu: dicendo. Domine non est tibi cura quod soror mea reliquit me sola ministrare tibi. Denique psalterium decem chordarum (ut ait Lyra) fuit instrumentum factum in venerationem decalogi. ergo significat impletionem decem preceptorum. Et his modis debent recti et iusti laudare deum. Cantate ei canticum nouum. scilicet pro noua lege euangelica quam christus no-

uus homo pro renouatione nostre vite in deo instituit. Nam commune est puerbium: vicijs nouus rex noua lex et noua gaudia. bene psallite ei in vociferatione. vicijs deuoti cantus et laudis. Quia rectum est verbum domini. eo quod nulla falsitate distortum. et omnia opera eius in fide. id est in fidelitate implendi opere quod promissit hominibus ad salutem. Et patet in glo. hec expositio. Diligite misericordiam et iudicium. scilicet facere. Misericordia enim et iusticia cuius effectus est iudicium: debent se mutuo tempore. quia misericordia sine iusticia fatuas est. et iusticia sola sine misericordia crudelitas est. sed simul temperata iusto libramine deo sumpta: ut dicit Gregorius in decretis. dist. xliij. misericordia domini plena est terra. quasi dei. ideo exhibetur omnibus: misericordiam et iudicium iustum facientibus in terra. Tandem ponit aliam rationem quare debemus laudare deum dei. Verbo domini celi firmati sunt. quod merito decet collaudare eum cuius misericordia plena est terra in peccatorum remissione. et cuius verbo. id est precepto celi sunt firmati ut sint perpetui. et spiritu oris eius omnis virtus eorum. in translatione Hieronymi iuxta hebreum habetur: omnis ornatus eorum. et sic est sensus: quod spiritu. id est voluntate sapientie sue que per os significatur: eo quod in ore sapientie manifestat eius sapientia. hac voluntate sapientie dei: omnis ornatus celorum. hoc est: omnes stelle quibus celi ornantur: et omnis virtus. scilicet earum influentiarum subsistit. Mystice: verbum est filius dei patris christus per quem firmavit deus pater celos. id est apostolos et sanctos dei ut essent stabiles in fide et nunquam peccarent mortaliter. et spiritu oris christi. id est spiritus sancto de celo super eos misso qui procedit a christo si filio fuit omnis virtus eorum in miraculis faciendis. Hec Gregorius. Congregans sicut in vtre aquas maris. quia in principio operiebant terras aque. sed postea eas deus in oceano congregauit: et suis littoribus clausit: circūcludens. tanquam in vtre positas aquas ne fluant super totam terram. ponens in thesauro rta abyssos. id est in occultis concauitatibus terre vel visceribus ponens abyssos. hoc est: inferiores aquas maris. Ideoque quia tam potens est. Timeat dominum omnis terra. id est habitans in terra. Est enim haec figura que dicitur metonymia qua ponitur continens pro contento. Ab eo autem commouentur omnes inhabitantes terram. hoc est omnes peccatores commouentur ad penitentiam per timorem dei et eius iudicij. Quoniam ipse dixit et facta sunt. scilicet vniuersa. ipse mandauit et creata sunt. quod dicitur. Sicut deus simpliciter voluntate omnia creauit: ita potest in nihilum redigere. ergo timendus est. Dominus dissipat consilia gentium. ut patet in filijs Noe: qui volebant edificare turrim Babilonis usque ad caelum: quos dominus dissipauit in linguas diuersas

fas. Et inde tractū est hoc dictū qd̄ sc̄ptura narrat
Sen. ff. reprobat aut̄ cogitationes populo/
 rū. s. iudeoz̄ z̄ sacerdotū ac p̄bariseoz̄ q̄ cogitauerunt
 ch̄ri fidem ip̄o occiso p̄dei e. **et reprobat cō-**
silia principū. s. impatorū z̄ tyrannoz̄ q̄ consili
 aci sunt tollere nomē ch̄ri de terra z̄ nō habueſt
 effectum. **Consiliū aut̄ dñi.** s. de ordinatiōe
 salutis humane p̄ ch̄risti passiōe. **in eternū ma-**
ner. imyrabile. **cogitationes cordis eius.**
 s. de p̄miando iustos z̄ puniendo malos z̄ infide
 les. **la generatione.** s. de presenti z̄ p̄terita. **in ge-**
nerationē. s. futuroz̄ hominū vsq; i finem mū/
 di. **Ideoq; Beata gens cuius est dñs.** s. ch̄ri
 stus. **deus eius.** p̄ fidem z̄ cultum debetū. **po-**
pulus. s. ch̄ristianus. **quē elegit in heredita-**
tem sibi. s. p̄ gratiam in p̄senti z̄ p̄ gl̄iam heredi/
 tatis eterne in futuro. **De celo respexit domi-**
nus. **Hoc intelligit de celo trinitatis diuine qd̄ ē**
 ipse deus. quia omnia p̄uidit deus in seip̄o. **vidit**
omnes filios hoim. **De p̄parato taberna-**
culo suo. id est de corpore ch̄risti sibi vnico. et in
 vtero virginali p̄ sp̄m sanctūz̄ p̄parato. **respexit**
super omnes qui habitāt terram. aliquos
 ad fidē eligendo. alios dimittendo. **Qui finxit**
 id est condidit. **singillatim corda eozum.** id
 est singulorum animas. **qui intelligit omnia**
opera eozum. hoc est. ipse solus scit cogitationes
 illorum. **Non saluatur rex per multam vir-**
tutem. s. exercitū sui magnū. nisi assit diuinū au/
 rilium. **Et gigas nō saluabitur in multitu-**
dine virtutis sue. s. fortitudinis sue. sicut pas/
 ter de **Bolia** quem **Dauid** pastor vicit deo iuuan/
 te. **Fallax equus ad salutem.** id est fallaci/
 ter attribuit equo vel eius virib; salus hominis in
 bello. **in abundantia aut̄ virtutis sue.** id ē
 fortitudinis. **non saluabitur.** s. quicumq; homi
 num. sed a solo deo p̄ncipaliter. **Ideo subdit Ec-**
ce oculi domini sup̄ metuentes eum: et in
eis qui sperant super misericordia eius.
Ut eruat a morte. s. a periculis mortis in p̄s/
 enti. z̄ in futuro a morte gehenne. **animas eo-**
rum. s. p̄seruando. **et alat eos in fame.** siue
 corporali pane siue spiritali. vtz̄ verbo dei pascē/
 do ad vitam eternam. **Anima nostra sustinet**
dominū. s. patienter expectando eius beneplaci/
 tum in tribulationib; z̄ p̄missū in celo. **Om̄ ad-**
iuutor. in bonis agendis ad vitam eternam conse/
 quendā. **et p̄tector.** s. in piculis. **noſter est.**
Quia in eo letabitur cor nost̄. s. non in ca/
 ducis. sed in deo. **et in nomie sancto eius spe-**
rauimus. s. q̄ saluabit nos. quia eius nomen est
 saluator. Nam **Jesus** interpretat̄ saluator. **Un̄ fina-**
liter p̄cludē. dictas laudes orat d. Fiat miseri-
cordia tua dñe super nos. s. finaliter in hora
 mortis z̄ in die iudicij misericorditer nos saluādo
 quē admodū sperauimus in te. s. spe debi/
 ta que est expectatio beatitudinis ex gratia z̄ meri/

tis fidei vtz̄ ch̄ristiane ac bonozum operum. proue
 niens Amen.

Psalmus. xxxiiij.

Benedicā dominus

zē. In hoc psalmo **Dauid** gratias agit d̄
 bñficijs dei. et alios fideles hortat ad idē
 suo exemplo. **Un̄ in p̄sona vniuscuiusq; fidelis lo-**
quendo d̄ Benedicam dominū. s. ei regrati/
 ando de beneficijs. **in omni tempore.** s. t̄z̄ p̄
 speritatis q̄ ad iustitiam. **sem̄ laus ei⁹ in ore**
meo. **Cassiod.** Laus dicitur a lauro qua victores
 solebant coronari in laudis signum. et sic sem̄ in/
 quit laudabo deum p̄ victoria quā fecit de diabolo
 p̄ suum filium. et q̄a mibi dedit vincere tētatiōes il
 lius. **Sed quō possit homo deus sem̄ laudare cū**
 quandoq; alijs habeat occupari v̄ saltē dormi/
 re. **Respondet fm̄ Ziram q̄ ly sem̄. non impo:**
rat cōtinuatē sed frequentiam. sicut de homie ecclēsi/
 am frequēte dicit q̄ sem̄ est in ecclēsi. p̄ figuraz̄
 hyp̄bole. **Item potest etiam dici q̄ sem̄ deum lau-**
dar qui sem̄ se cauet a dei offensa. **In domino**
laudabitur anima mea. s. si quid laudabile ē
 in mea anima vel in me. deo attribuat. et ania mea
 non desideret in alio laudari nisi in domino. id est
 de hoc qd̄ est in domino per gratiam. nec curet lau/
 des humanas. **audiant māsueri.** s. bona gra/
 tiarum a deo mibi collata. **et letentur.** q̄ etiam
 eis dabitur gratia z̄ gloria sicut z̄ mibi p̄ mansue/
 rudinis virtute. fm̄ **Rabanū** **Mansueri** sunt in q̄/
 bus dominus q̄si in domito iumento sedet per gra/
 tiam. quasi mansueti assueti ip̄sus dei. **Unde tales in-**
ducit a d̄ collaudandū d. Magnificate domi-
num mecum: z̄ exaltemus nomen eius in
idipsum. s. in vnum siue inuicem. **Aug⁹.** Siue
 dicat in vnum. siue in idipm. idem dicitur. **Orq;**
sui dominū. s. orando. **et exaudiuit me: et**
ex oibus tribulationib; meis eripuit me.
Accedite ad eum. scilicet per fidem z̄ amorem
et illuminamini. s. in dei z̄ salubrium cogni/
 tione. **et facies vestre non confundētur.** s. de
 peccatis in iudicio. eoq; sint remissa. sed insuper
 honorabunt facies vestre in orationū vestrarū exau/
 ditione. **Iste pauper.** s. humilis homo fidelis q̄
 ad deum accessit p̄dicto modo. **clamauit z̄ do-**
minus exaudiuit eum. et ex omib; tribu-
lationibus eius saluauit eum. **Ponit etiam**
 in hoc dicto **Dauid** exemplū de seip̄o qui erat pau/
 per z̄ fugiuit in p̄secutione **Saulis:** et clamauit
 ad deum z̄ saluatus est. **In hoc etiam exemplificat**
 figuratum **christum** qui clamauit in cruce existēs
 pauper z̄ nudus. et saluatus est in resurrectione. **Ad**
 idem inducit etiam angelozum subsidū. **Immit**
tet angelus domini. s. influxum suē virtutis z̄
 p̄sidiū. **in circuitu timentium eum.** hoc est

Psalmus XXXIII

deni et eripiet eos. Hoc patet de tribus pueris positis in camino ignis Dani. iij. Et etiam de Daniele in lacu leonum. Denique ad idem inducit etiam diuinum solacium dei. **Gustate et videte.** Hec est experimēto potestatis cognoscere quoniam suavis est dominus. Sic loquitur ad modum hominum dulcedinem vini probantium: quod primo modicum degustat et ex hoc cognita eius dulcedinem alliciunt ad amplius gustandum. Sic boves de uori primo percipientes aliquid de dulcedine dei in sua deuotione alliciunt ad amplius sentiendum. Et ad uertendum quod sicut probantes dulcedinem vini illud modicum quod degustat super linguam diu retinet: sic sentientes diuinam dulcedinem debent eam quod diu possunt retinere: quod hoc est quoddam pludium beatitudinis futurę. propter quod subditur **beatus uir qui sperat in eo.** Talis quippe degustatio diuine dulcedinis auget ipsam futurę beatitudinis. Denique quod auget etiam filialem reuerentiam ideo sequitur. **Timete dominum omnes sancti eius.** scilicet timore filiali quoniam non est inopia timere eum. scilicet quod iam habet bonum infinitum in se et in experimēto gratie sentiunt in se diuinam presentiam predicto modo. Et hoc sufficit eis pro omni bono imo alia bona eis desipiunt. **Ubi Gregorius super Ezechiel. dicit. Super stato spiritus desipit omnis caro.** Contrario autem est de cupidis huius mundi. Ideo subdit de hominibus. **Diuites eguerunt et esurierunt.** quod non audet frui bonis habitis sed putat sibi non sufficere quod habet. De quibus poeta Iuuenalis dicit. **Rescit amor nummi quod pecunia crescit.** De talibus etiam Hieronymus in epistola ad Paulinum dicit. **Antiquus dicitur esse. Auaro deus est tam quod habet quod non habet.** **Deo Lyra. Potest etiam intelligi quod diuites eguerunt bono spiritualis degustationis predicte: et esurierunt: quod caret mentali refectioe. **Inquiretes autem dominum.** fide et deuotione. **Non minuentur omni bono.** quod habent deum et bona spiritualia et per quod in deo habet omnia bona. **Nec deus eos in necessitatibus deficere permittit nisi putauerit deus expedire ad salutem illorum. Et quod ut dicit apostolus. i. Timotheo. vi. Habentes uicium amicum cum his contenti sumus: ideo si deficient a diuitijs superfluis non reputant diminutionem boni etc.** **Consequenter psalmista hortatur ad uitandum peccatum et operandum bona ut sic fideles sicut uerbo et corde benedicunt deum: ita et opere. Unde dicit. **Uenite filij. scilicet dei per adoptionem in christo. **audite. ne timorem domini docebo uos.** quod dicitur supra horta tus sum. **Timete dominum omnes sancti eius etc.** Ideo nunc docebo qualiter timere debeat timore filiali et de hoc docendo per modum questionis et responsionis si. dicit. **Quis est homo qui uult uitam.** scilicet gratie in presenti. **diligat dies uidere bonos.** scilicet in celesti beatitudine ubi sunt dies optimi quia nunquam ibi fit interruptio noctium aut tenebrarum. **Supple faciat quod sequitur. **Prohibe linguam tuam a malo.** uidelicet quod est contra deum: scilicet blasphemie et similia omnium. **Et labia tua ne loquantur dolus.** scilicet deceptionis et falsi********

ratis: ac homini contra proximum. **Uerte a malo.** scilicet operis cuiuscumque peccati penitendo. **Et fac bonum.** Item sunt due partes iusticie: **Diuertere** scilicet a peccato. et **facere bonum** in obseruando mandata dei: et exhibendo opera pietatis ac iusticie. **Inquire pacem.** scilicet tam internam que est in conscientia quam fraternam quam etiam supernam. hoc est celestem et eternam. **et persequere eam.** id est perfecte sequere eam. **Oculi domini super iustos.** scilicet ut persequat eos. **et aures eius ad preces eorum.** scilicet ut exaudiat eos. **Uultus autem domini.** scilicet ira que in uultu apparet. **super facientes mala ut perdat de terra memoriam eorum.** Nam de terra uiuentium perdat eorum memoriam. quia ibi non habebunt locum: et quandoque etiam de terra morientium. hoc est de presentia uita perdat eorum memoriam. quia non remanebit fama illorum: sed infamia. iuxta illud **Proverbia. ix. Memoria iusti cum laudibus: et nomen impiorum putrefcet.** **Clamauerunt iusti: et dominus exaudivit eos.** scilicet orantes pro se et perseveranter. concurrentibus istis tribus conditionibus orationis: semper est oratio exaudibilis. **et ex omnibus tribulationibus eorum liberauit eos.** scilicet prosequendo a malis spiritualibus. et quibus etiam a corporalibus. ut patet in ueteri testamento de tribus pueris in camino ignis. et de patribus in egypto pro et alijs multis. Et in nouo testamento de martyribus innumeratis. **Perfelicissime autem liberat quoniam de malis presentibus ducit ad requiem eternam in celo.** **Iuxta est dominus his qui tribulati sunt corde.** scilicet ex afflicto. ne iniusta. quia tales semper parati sunt ad uiuendum: vel liberando: vel saltem uirtutem patientie tribuendo ad maiorem meritum ipsorum. **et humiles spiritum saluabit.** predicto modo. **Uultus tribulationes iustorum.** quia ut scribit **Actuum. xiiij.** per multas tribulationes oportet intrare in regnum dei. hoc patet in martyribus tribulatis a mundo. et etiam in confessoribus et alijs electis tribulatis a carne vel diabolo tentate. **et de omnibus his liberauit eos dominus.** supra dictis modis. Nam idem pluries reperit ad maiorem assertionem ueritatis per figuram epimone. **Quia Custodiuit dominus omnia ossa eorum: unam ex his non conteretur.** id est non peribit in finali iudicio: sed custodiuntur omnia eorum ossa integraliter resuscitanda ad beatitudinem eternam. **Spiritualiter etiam per ossa designantur uirtutes. anime enim robur consistit in uirtutibus: uicij fortitudinis in bono: et constantie in fide: ac perseverantie et patientie in tribulatione vel persecutione. sicut et robur corporis consistit in ossibus. Ideoque quia iste liber totus est spiritualis utpote a spiritu sancto dictatus: per ossa significantur uirtutes quas deus custodit illesas finaliter in electis etiam dum ossa corporalia martyrum confringunt: incinerant per ignem vel sparguntur etc. **Uox peccatorum pessima.** quia secundum Bernardum et Lyram: **Uox peccatorum mala** quidem est in separatione corporis et anime. quia amarum et priuatum omnibus bonis mundi. **Sed per****

ior est in culpa que priuat deo z eius gratia. **Insuper** pessima est in gehenna vbi sunt eterna tormenta sibi pparata a quibus non est liberatio possibilis [z **qui oderunt iustum**] hoc est quęcunq; fidele in christo: z potissime christum psequendo: vel corde eius fidem detestando [delinquent] quia odiuz tam christi q; eius membri est peccatum: per quod tales etiam delinquent ruędo in alia peccata. **Redimer dominus animas seruoꝝ suozum**] hoc est implerem p christuz qui fideles redemit p cioso sanguine suo [z non delinquent omnes qui sperant in eo]. s. spe formata charitate. q; tanq; bonus pastor custodiet eos a peccatis finaliter z a damnatione.

Psalmus. xxxiiii.

Iudica domine centes zc. In hoc psalmo David petit auxilium dei contra psecutores Saulis. Et q; figura christi fuit David. ergo loquitur orando in persona hominis christi pro passione: resurrectione: atq; p inimicoꝝ conuersione: **Intendēs christi** exēplo informare fideles ad obedientiam z paciencias. **Unde vox est humanitatis christi** dicentis: **Iudica domine**] sc; iudicio iusto puniendo [no centes me] sc; iniuste psequendo [expugna]. s. de; uincendo [impugnantes me] sc; z mea membra: puta iudeos z phariseos psequentes christum. **Et huiusmodi dicta** qualiter sine intelligenda dicuntur est supra psalmo. xxvij. vics **Aut denunciat; ue m̄. aut si opratiue:** hoc non zelo vindicte: sed iusticie diuine. **Apprehende arma z scutum**] loquitur de deo more humano: per figuram **Antropospatos:** quia quando quis vult contra alios quos aduersarios sui inimici pro eo defendendo is surgere: munit se armis ad inuadēdum z scuto ad se defendēdū. et sic christus orauit patrem vt apprehendar arma exercitus sui. id est angelicam virtutem ad deuincēdū eos per arma romanoꝝ q; fuerunt instrumenta quibus deus debellauit eos per suos angelos: romanos iuuando cōtra iudeos. **Et cum hoc scutum protectionis diuine deus pater exhibuit:** defendendo ne fides christi periclitetur in mundo per maloꝝum p̄cipue iudeoꝝum psecutionem. **Ideo subdit [et exurge in adiutoriu mibi]** scilic; ad saluandū mundū per fidem meam. **Effunde frameam**] id est euagina gladiuz ire tue [z conclude] sc; vt non possint euadere multitudinem romanoꝝ [aduersus eos qui persequuntur me]. s. irruentium. **Hoc implerem est per Titum z Vespasianū** qui circūdederunt hierusalem vallo et concluderunt iudeos in ea propter vindictam sanguinis christi. atq; debellauerūt eos armis. **[Dic anime mee salus tua ego sum]**

sc; per effectū manifestum defensionis fidei in mōdo. **Confundantur z reuereantur querentes animā meam**] hoc est: iudei qui occidere q; sicut me. **Auertantur retrorsum**] sc; ab intento: vt non possint perficere illud quod intendebant de extinctione totali fidei christi. **Et confundantur**] scilic; de innocentis christi iniusta psecutione [cogitantes mihi mala] **Eiant tanq; puluis ante faciem venti**] scilic; vt per orbem dispergantur: sicut puluis dispergitur p ventum [z angelus domini coartans eos] scilic; in captiuitatem. **Eiant vie illoꝝum tenebre**] id est tenebris errorum inuoluit. ne videant verum intellectum scripture sacre. iuxta illud **Roma. xij. Cęcitās ex parte contigit in israel.** [et lubricum] scilic; quia cadunt de peccato in peccatum. **Nam abscondunt furta z faciunt vsuras zc.** [et angelus domini persequens eos] scilic; tanq; executor diuine iusticie. **Quoniam gratis**] id est sine cā iusta [absconderunt mihi] sc; iudei interitum [laquei sui] quia frequenter christo insidias posuerunt occultas vt eum capere possent z interficere: vt patet in euangelio. similiter z membris christi fecerunt: vt patet in actib; apostoloꝝum [superuacue exprobauerunt animā meam.] id est false z sine aliqua utilitate dixerūt opprobria z vituperia contra me. vics dicēdo me blasphemū: voracem: vini potatorem: z i **Beelzebub** fecisse miracula zc. **Ideo q; Veniat illi**] scilic; populo iudaico [laqueus] scilicet mortis p romanos [quę ignorat] quia subito venit romanoꝝ exercitus ignorantibus iudeis: et circūdedit eos congregatos ad solennitatem: et multos interfecit ex illis: alijs omnibus captiuatis. **Ideo subditur [et captio quam abscondit apprehendat eum.]** hoc est: sicut ipsi iudei occultis vel absconditis insidijs christum captiuauerunt ad occidendū: Ita et ipsi captantur occulte supuentibus romanis. **Nam vt scribitur Matth. xxiij. Iudei volentes capere Iesum in sermone: interrogauerunt: An licet tributum dari cesari: Ut si diceret q; non: accusarent eum quasi mouentem populum ad rebellandū.** Et cum christus respondisset: **Reddite que sunt cesaris cesari: et que dei deo.** nullo minus euz mendaciter coram Pilato accusauerunt q; cōmouisset populum z tanq; prohibentē tributa dari cesari. **Proinde factum est a deo q; ipsi per rebellionē ad romanos: et tributi denegationem: fuerunt capti z occisi:** vt dicit **Josephus** libro de iudaico bello: et **Zyra** in expositione morali. **Sic ergo captio quam abscondit christo apprehendit eum insuper.** **Sequitur [et in laqueum]** sc; diabolice captiuitatis per obdurationem infidelitatis [cadat in ipso] scilic; laqueo de quo premisit: **veniat illi laqueus quem ignorat:** quia nō solum per romanos sunt iudei captiuati et occisi corporaliter: sed insuper ceciderunt in laqueum captiuitatis diabolice

Psalmus. XXXIII.

et mortis eterne per obstinationem. **Anima autem mea exultabit in domino.** scilicet deuote gratias ei agendo pro redemptione generis humani per meam passionem et mortem. **et delectabitur super salutari suo.** id est super hoc quod saluauit me resuscitando gloriose salutem per me presertim credentibus. **Omnia ossa mea.** scilicet resuscitata et donibus gloriosi corporis predecorata. **[dicent domine: quis similis tui.]** hoc est: factum ostendit quod nullus tibi est similis in potestate. **Et mystice: omnia ossa mea: id est apostoli et predicator: es in quibus consistit robur corporis mystici.** hoc est: ecclesie mee: dicent publice predicando et laudando tuam omnipotentiam in me. **Oripens inopem.** id est genus humanum omni alio auxilio destitutum et impotentem ad eripiendum seipsum. **[de manu fortiorum eius.]** hoc est demonum fortiorum respectu eius generis humani: ex quo sum manu: id est potestate deus eripuit hominem per mortem christi. **Legem et pauperem.** Idem reperit ad maiorem veritatis assertionem: per epistolam. **[a diripientibus eum.]** scilicet per uicia varia et tormenta gehennalia. **Surgentes testes iniqui.** id est iudeorum principes: false christum accusantes coram Pilato: et falsos testes inducentes. **[que ignorabam interrogabant me.]** Cur sic dicit cum christus nihil ignorauerit. Respondet Augustinus quod christus ignorabat per conscientiam omne peccatum: quia nunquam commisit. et sic dicitur malum ignorasse: non quali non iudicando: sed non committendo. Est ergo sensus: que ignorabam: quia non eram mihi conscius alicuius mali. **Interrogabant me de illis ut possent a me extorque aliquid uerbum de quo accusarent.** **Ubi Matthei. xxvi. pontifex dixit Jesu: Adiuuro te per deum uiuum dic nobis si tu es christus filius dei uiui etc.** ut eum blasphemum iudicaret. Nam cum christus ueritatem respondisset: ille ei blasphemiam imposuit. **Item interrogauit etiam de doctrina et discipulis: intendens quod doctrina sua esset falsa et discipulorum seductiua: ut patet ibidem: cum tamen christus ignorauerit hec: quia nunquam fecit blasphemiam uel falsitatem: nec dolus inuenus est in ore eius.** **Retribuebant mihi mala pro bonis.** id est pro beneficiis sanitarum. et alijs tam in veteri quam in nouo testamento. factis tanquam ingratis. **[sterilitatem anime mee.]** quia fructum fidei et operis boni in eis non repperi quem desiderabar anime mee. **Uel aliter: quia retribuerunt christo iudei sterilitatem famis et sitis.** Nam ut dicitur glo. **Matthei. xxi. conspirauerunt quod si quis eum reciperet hospitio: extra synagogam fieret. et dum in cruce sitiret et clamaret: Sitio: nec potum aque ei dederunt: sed acerum felle mixtum.** **Ergo autem cum mihi molesti essent induebar cilicio.** id est veste aspera ac si uerus essem peccatorum penitentium.

Nam **Matth. xxi. commendauit christus asperita: et ueritatem.** et ideo uerisimile est quod ea usus fuerit quia cepit facere et docere **Act. i. Humiliabam in ieiunio animam meam.** Nam ieiunauit quadraginta diebus et quadraginta noctibus in deserto. **Et oratio mea in sinu meo conuertetur.** figura est antithesis: ponendo casum pro casu. **Sin** christi est secretum deitatis in quo est pater: et ipse christus est in patre. **Iuxta illud Ioan. xiiii. Ego in patre et pater in me est.** Oratio ergo ipsius humanitatis christi conuersa est in sinu suo. hoc est. intrauit in secretum deitatis pro interpellatione liberationis humane. indeque ordinata est ad bonum christi in resurrectione: et suorum fidelium in confirmatione fidei. et non est conuersa ad iudeos: quia propter peccata eorum non effecit in illis salutem. **Quasi proximum et quasi fratrem nostrum.** supple repletans populum iudaicum. **[si complacebam.]** id est delectabar in dilectione eorum sicut amicorum et fratrum nostrorum. hoc est mei et meorum discipulorum affectum complacentie habens ad eos: cum tamen essent inimici. **Et quasi lugens et contristatus sic humiliabar.** id est humiliter plorabam super eorum perditionem. ut patet **Luce. xix. Videns inquit Jesus ciuitatem hierusalem fleuit super illam etc.** **Sed bis omnibus ingrati fuerunt.** **Et aduersum me letati sunt et conuenerunt.** Letati sunt in captione mea: et conuenerunt ad accusandum me coram Pilato. **[congregata sunt super me flagella.]** scilicet cruciatuum per ipsorum dispositionem. Nam fuit christus flagellatus et crucifixus. **Et ignorauit.** exponat uel supra hoc eodem psalmo. id est non fui confusus alicuius mali unde hec ab eis promeruissem. **Disparati sunt nec compuncti sunt.** id est dissoluti a luce ueritatis: et huc illucque per errores ac uicia plurima dispersi. **Insuper disparati sunt mente preteritiorum propter miracula in passione facta dum sol obtenebratus est: Terra tremuit: Petre scisse sunt: Nonumquam aperta sunt Uelut templi scissum est etc.** **Nec tamen compuncti sunt pre duricia cordis ut peniterent.** **[tentauerunt me.]** scilicet dicendo: **Si filius dei es descende de cruce etc.** **Et subannauerunt me subannatione.** id est magna irratione d. **Uab qui destruis templum etc. fruederunt super me dentibus suis.** scilicet more bestiarum crudeliter seuen. **Domine quando respicies.** scilicet me oculo pietatis. **[restitu animam meam a malignitate eorum.]** id est malo igne persecutionis eorum liberando per gloriosam resuscitationem. **[a leonibus unicum meam.]** id est a demonibus et tyrannis crudelibus: qui persequuntur unicum meam. id est ecclesiam meam unice dilectam saluando. **Et hoc impletum est tempore Constantini imperatoris.** **Confitebor tibi in ecclesia magna.** scilicet

per totum orbē dilatata re publice laudādo z pres-
dicando in populo graui id est multo vel gra-
ui. id est maturo moribz z fide christiana lauda-
bo te. Non supgaudeant mihi tanq̄ victo-
res qui aduersant mihi inique s̄ est iudez
tyrāni qui oderunt me gratis id est sine cau-
sa iusta eo q̄ nil mali feci eis z annuūt oculis
sicut fecerūt hypocrite di. christo. Magister sc̄m
quia verax es z in veritate viam dei doces. Mar-
tyrj. et tamen annuebant alterutrūm oculis dolose
vt caperent eum in verbis. Similiter z tyranni ali-
quando p̄tendebant christi martiribus vultum
bonum vt per blandicias eos auerterent a fide zc.
Unde et subditur. Quoniam mihi quidem
sc̄z z membris meis pacifice loq̄bant p̄tendē-
do pacē p̄tēri in locutiōe p̄ blandicias z in ira
cundia terre loquētes dolos cogitabant
id est iraci mihi p̄pter terrena adipiscētia vel re-
tinēda que ipsi cupiebant: loquentes sc̄z consilian-
do dolos cogitabāt: quomodo me perdere possent:
eo q̄ christus predicabat cōtra auariciam sacerdotū
tum z phariseorū: z similiter discipuli contra mun-
danos appetentes terrena zc. Et dilatauerunt
super me os suum sc̄z loquentes superbe con-
tra me ac meos fideles disperūt euge euge vi-
derunt oculi nostri hoc est dixerunt gaudentes
resz irridendo insultantes. euge euge hoc est: bene
bene. videmus oculis nostris q̄s d̄siderauimus vt
tu seductor plebis inter latrones in cruce penderes
nunc viderunt oculi nostri q̄ tua miracula nulla
erant. Propterea in euangelio legitur q̄ dicebant.
Alios saluos fecit seipsum saluum facere non pōt
zc. In hebreo habet. Nach yach viderūt oculi nos-
tri zc Et hoc modo christo in cruce posito dicebāt
vt patz in euangelio. Vidisti domine sc̄z hanc
eorum crudelitatem: ergo ne illeas sc̄z impune
dimittedo ne discedas a me sc̄z impune
fensionem subtrahendo. Exurge z intende in
iudicio meo id est diligenter considera q̄ in iusto
iudicio me inter latrones dānauerunt Deus me-
us per vnionem humanitatis assumpre Et dō-
minus meus quia formā serui suscepi in cau-
sam meam sc̄z intende p̄pter quam sic ius-
dicoz quia causa ē salutis humane adquisitio. Iu-
dica me fm iusticiam tuam domine deus
meus sc̄z iudicio discretionis vt discernas
me ab ip̄s latronibus qui patiuntur p̄pter scel-
lera. Ego autem p̄pter iusticiam bec patior: et sic
iudica me sc̄m iusticiam tuam qua bona tribuis
iustis Et non supergaudeant mihi sc̄z iudicez
persecutores mei tanquam conuicerint me. Non
dicant in cordibus suis: euge euge anime
nostrē hoc est. Bene et bene voluntatem anime
nostrē impleuimus in illo nec dicant deuora-
bimus eum id est totaliter consumemus z per-
demus eum et ip̄sus fidem. Crubescant z res-

uereantur simul sc̄z vidē. contrarium in-
tentionis sue qui gratulantur malis meis
Induantur confusione et reuerentia id
est timore. quasi di. talibus: ai cudentur vndiq̄:
sicut vestimentum circūdat hominem ex om̄i pars
te qui maligna loquuntur super me Na
post mortem christi maligna loquebātur iudci di-
centes: Seducor ille dum adhuc viueret dixit:
Post tres dies resurgam. Iube ergo custodiri sep-
ulcrum: ne furentur eum discipuli et dicant ple-
bi quia surrexit a mortuis. Sed postea cum au-
dissent a militibus q̄ potenter surrexit: confusio-
nem induerunt. et cum viderent signa que eis d̄i-
scipuli in noie ch̄i faciebāt: magis confusi sunt: z
timore ac reuerentia perfusi: pecuniam militibus
obtrulerunt vt mentirentur se dormituisse: et sic d̄i-
scipuli illis dormientibz venerunt et tu erunt cor-
pus de sepulcro zc. Multi etiam ad predicationes
apostolorum timore concussi: penitentiam egerūt:
et ad fidem christi sunt conuersi. Et de his subdit
Psalmista: Crubescant et letentur sc̄z iudicez
discipuli mei et fideles conuersi ad fidem qui vo-
lunt iusticiam meam id est qui volūt me imi-
tari in iusticia euangelica Et dicant semper
magnificetur id est: maxime lauderur Do-
minus sc̄z iudicez p̄ operatione redemptionis hu-
mane per christum facta qui volunt pacem
serui eius id est christi: qui in forma serui veni.
quasi di. Laudent deum: et alios ad laudandum
inuitent: qui appetūt illam pacem internam z eter-
nam quam ego Christus seruus dei promisi eis
daturam: dicens. Pacem meam do vobis zc. Sed
et lingua mea meditabitur iusticiam tu-
am id est ore z corde confitebitur iusticiam tu-
am diuinam qua voluisti hominem redimere per
satisfactionem iustam passionis mee. Et hanc con-
fitebitur lingua mea etiam per predicatoros me-
os per quos quasi per propriam linguam loquar
[tota die] id est singulis diebus vite presentis et
tandem in celo p̄perne continuando laudem tu-
am pro beneficio saluationis humane.

Psalmus

xxxv.

Dixit iniustus vt de-
linquat in se. zc. In hoc psalmo David
monet vt bonum facientes non deficias
mus: sed perseueremus: z mala nostra nobis ip̄s:
bona s̄o omnia deo attribuamus. Dicit ergo sic:
Dixit id est deliberate proposuit Iniustus vt
dellinquat in semetipso Doc refertur con-

Psalmus. XXXV.

struendo cum ly dixit. hoc est: Dixit in semetipso. id est in corde suo obstinato iniustus homo ut peccet. **Non est timor dei ante oculos eius** ut reformidaret peccare. **Quoniam dolose egit in conspectu eius** scilicet dei: quia sepe dissimulat se mendaciter nescivisse hoc esse peccatum. **Ut quia quod in baptismo promisit: non implendo dolose vel mendose agit.** **Vel etiam quia fallaciter presumit quod in fine vite ad penitentiam converteretur: aut quod deus misericors non puniat peccata** **ut inveniatur iniquitas eius ad odium.** **Et ut: accipitur consecutus. q. d. Ex quo sic est quod nil latet deum: ergo inveniatur iniquitas peccatoris ad odium vindicte eterne.** **Nam illa iniquitas dolositate ad odium inuenitur que a deo in gehenna punitur.** **Illam autem non inveniatur ad odium que per penitentiam remedium delectur.** **Verba oris eius** scilicet peccatoris: **Iniquitas** in facto **et dolus** in mendacio: ut supra dictum est. **quia noluit intelligere ut bene ageret.** **Iniquitatem meditatus est in cubili suo** id est: in corde **astitit omni vicium non bone** id est perseveravit in via transgressio: **nam mandatorum ambulando** **malitiam autem non odit** sed dilexit ex certa malicia peccare. **Domine in celo misericordia tua** scilicet summa: ubi remunerantur boni ultra omnia merita: quasi di. **Domine misericordia tua que est in celo extenditur usque ad hec inferiora: etiam usque ad iniustos.** quia expectas eos misericorditer revocando ad penitentiam **et veritas tua** id est tue fidei et promissionis **usque ad nubes** que sunt inferiores celo. **Ideo per hoc significatur vita presens sub celo.** quia promissio et fides non habet locum in celo: ubi est clara visio: et tentio **Iusticia tua** scilicet qua punis peccatores impenitentes **et iniustos** **sicut montes dei** qui ut plurimum sunt inferiores nubibus: sed firmi et immobiles. **Unde per hoc significatur quod infra hoc seculum videlicet in inferno: est dei iusticia puniens malos: firma et immutabilis.** quia ibi nulla est redemptio **Item iusticia etiam perfectionis evangelice promittens vitam eternam est sicut montes dei per altitudinem virtutum: scilicet castitatis: obedientie: patientie: et sic de alijs. in quibus deus habitat et est stabilis in apostolis et sanctis et in ecclesia usque finem mundi.** **Iudicia tua** scilicet quibus aliquos ad fidem vocas: alios relinquis: et alios quos malos ad penitentiam converteris et misericordiam eis prestas: alios indurari permittis in malicia et damnas in inferno. **Huiusmodi iudicia tua** **abyssus multa** **abyssus** quippe est profunditas aquarum que metiri non potest nec peritari. **Et sic est sensus quod iudicia dei sunt abyssus multa.** id est incomprehensibilia et imperscrutabilia. **Domines et iumenta salvabis domine: quemadmodum multiplicasti misericordias**

tuas deus q. d. **Ex multitudine misericordie tue** ira tu deus **puides oibus quod non solum homines salvas per tuam providentiam.** **In presenti dans eis etiam cum sunt mali et obstinati: victum et amicum et diem: et pluis super bonos et malos: sed etiam salvas iumenta dans eis victum et amicum pilorum: et auro plumas pro vestitu sine sollicitudine eorum.** **Mystice autem salvat deus homines ratione et scientia vigentes perducendo ad beatitudinem pro fidei et operum merito.** **Salvat etiam iumenta id est simplices modice ratiocinationis: vel etiam nullius tanquam essent irrationabilia bruta: ut puta pueros et amentes per baptismum salvando ex multitudine misericordie sue.** **Filij autem hominum** id est fideles rationabiliter et iuste viventes qui sunt filij hominum id est sanctorum rationabiliter viventium per imitationem. **Et in regimine alarum tuarum sperabunt** id est in abscidito tue protectionis et beatitudinis eterne sperabunt salvari. **Iuxta illud Isa. lxxj. Oculis non vidit nec auris audivit nec in cor hominis ascendit que preparavit diligentibus.** ubi **Inebriabuntur** id est saturabuntur ad plenum: tamen sine fastidio **ab ubertate domus tue** id est domus celestis glorie **et torrente voluptatis tue porabis eos** hoc additur ad ostendendum perfectionem refectionis glorie: quia apud nos relectio perficitur ex cibo et potu: et sic per hec significatur quod omnimode satiabimur in gloria. **Quoniam apud te est fons vite** quia deus est vita per essentiam a quo sicut a fonte derivatarum est omnibus esse et vivere. ut dicit Philosophus metaphysice **et in lumine tuo** id est in lumine creato glorie tue **videbimus lumen** scilicet tue essentie. **Nam in lumine glorie celestis videbitur deus qui est lumen infinitum: quia sicut per Zyrā ostendit et concorditer doctores.** **Ipsum lumen infinitum divine essentie non potest videri ab intellectu creato nisi ad hoc elevetur per lumen glorie fortificans lumen naturale intellectus creati.** **Sicut nec oculus noctue posset videre lucem solis nisi aliqua virtute sibi addita fortificaretur propter quod dicitur secundo Metaphysice.** **Sicut se habet oculus noctue ad lumen solis: ita intellectus nocter ad ea que sunt manifestissima nature vel in natura: per que intelliguntur divina que de se sunt manifestissima sed virtutem intellectus nostri excedentia sicut et lux solis est maxime visibilis tamen improporcionata noctue oculis.** **Hec Zyrā ad idem per exemplo videmus etiam quod nos in tenebris non possumus videre aliquam rem scilicet pulcherrimam qualis pulchritudinis aut quid sit: nisi assistat lux per quam oculus noster actuet ad videndum colores: sic et anima nisi actuetur lumine glorie create non potest videre deitatis essentiam pulcherrimam. et ideo dicit Psalmista.** **In lumine tuo videbimus lumen.** **Sed quoniam ad predicta lumina. scilicet glorie create et divine essentie increate non possumus per**

gerentis p gratia dei in pñi habitam. Ideo subdit orando **Præte de misericordiam tuā sciētib te** id est cognoscentib te p fidem pñe de misericordiam tuā infundendo grām / **z iusticiā tuam** .i. iustificā / **te grām** / **his qui recto sunt corde** .i. recta voluntate qua desistant malū culpe / **z diligūt rectitudinem vite**. Penitēs vt banc dei gratiā non pdā: sed in ea pfeuerem: oro **Non veniat mihi pes** id est affectus / **supbie** / quia deus supbis resistit: et humilibz dat gratiam: **Fac. iij. ideo tollit a superbis** / **z manus pctōris** .i. potestas terrationis diabolice ac suoz mebroz. qui dicunt pctōres antonomastice. quia obstinaci sūt in pctis sicut diabolus / **non moueat me** .i. a statu gracie in casuz culpe. **Ibi ceciderunt** hoc est in supbia / **z tentationis cōmōtione** / **oēs qui opantur iniquitate** / **z vici demones z reprobi hoies** / **expulsi sunt** / scz tales de celo angeli supbi: z etiā de paradiso hoies vici pmi parētes supbientes / **nec poruerūt stas** / .i. in grā dei z bñitudine celesti zc.

Psalmus. xxxvi

Noli emulari i ma

Noli emulari i malis. In hoc psal. David ondit q ipa p iperitas maloz in hoc mdo est pñenda z aduersitas bonoz nō est abhorrenda: eoq melioris conditionis sunt iusti semp etiā in pñi: lz hoibz sensualitatē sequentibz pñi videat. Dicit q in spirz rufancto loqndo cūlibet fideli sic. **Noli emulari in malignantibz** .i. male agētibz vt imiteris eos. / **neq zelaueris facientes iniquitatē** id est tales neqz amaueris. **Qm tanqz fenū ve lociter arescent: et quēadmodū olera herbarū cito decident** / arescent in morte z decident in infernum. **Spera in dño** .i. ponendo in eo totum desiderū / **et fac bonitatē** .i. opera bona / **z inhabita terrā** .i. eccliam sanctā q est in terris p vnione fidei inhabita / **z pascere in diuitijs eius** .i. in affluentia grē z fructū a deo ifusa / **ru. Delectare in dño** .i. p amorem gratuitum / **z dabit tibi pctōdes cordis tui** .i. ad salutem pñentes zc. **Reuela dño viam tuā** / z omnia nouit: en in oratione explica desiderū tuuz vt dirigat in via mandatorū suoz / **z spera in eo z ipse faciet** .i. qd petis. **Et educet quasi lumen iusticiā tuam** / hoc est: te de pctōz. tenebris educet quasi lucidū factum p gratiam ad iustificationis opa. **Vel aliter: Reuela domino in cōfessione viam tuam** .i. pcessuz peccatoz tuoz omniū: z spera in eo d venia: et ipse faciet tecum misericordiam: z sic educet te de tenebris peccatoz ad lumē gratie z iustificationis / **z iudicium tuū** / scz in discernēdo bona faciēda ac mala cauēda / **tanqz meridies em** .i. pfectam claritatem iusticie feruet in amo

re. sicut meridies claret z feruet: sic educet z pficiet in te / **subditus esto dño** .i. deuore z humiliter obediendo pceptz / **z deseruēdo ei** / **z ora eum** / q. d. tunc poterz fidenter orare qā zsequeris intentum orando p te z pfeueranter. **Noli emulari** .i. imitando / **in eo qui pspertur in via sua** .i. non in via dei ambulādo: sed in via sua: hoc ē peccatoz pñoz z passionū pspertat obtinēdo qd incedit vel pñencia bona. q. d. **Nō te alliciat impij felicitas**. **Unde subdit** / **in homine faciete iniusticias** / quia talium pspertas est detrimentū salutis eoz. **Unde dicit Augustin** i sermone de iniusticiis eoz q nunqz est iniustū luez sine iusto dāno / **Lucrum in arca. dānū in conscientia**. **Tulit vestem z pdidit fidem. adquiret pecuniā z amittit iusticiam**. **Decille. Desine ab ira z derelinque furorem** id est passionē murmuris contra dei iudicia z contra pñm noli emulari / id est imitari tales / **vt maligneris** / exemplo maloz p uocatus. **Quoniam qui malignantur** / id ē malo igne agunt mala / **exterminabuntur** / ab eoz morte naturali: z frequenter anticipant mortē violētā scilicet gladio: veneno: z huiusmodi. / **Iustitantes autem dominū** / hoc est patienter expectantes eius beneplacitū / **ipsi hereditabunt terram** / scilicet viuētium. z quandoqz etiā terram istam possidendo et diutius viuendo in ipsa. **Et adhuc pusillum** / scilicet temporis / **et non erit peccator** / quia in breui morietur / **et queres locum eius z non inuenies** / scz quia in infernum descendit ex hoc seculo. **Quasi ueti autē hereditabunt terram** / id est manui dei assueti per gratiam hereditabunt terrā: vt supra dicitur est. / **et delectabūtur in multitudine pacis** / scilicet tam temporalis quia non mouent ritas: qz internalis in conscientia: qz eternalis in celo. **Obseruabit peccator iustum** / scz ad calumniā dum z opprimēdū illum / **z stridebit sup eum dentibus suis** / scz ex furore ire contra iustum. sicut fecerunt tyranni marcyribz: vt patet de **Daciano** contra sanctum **Vincēntium**. et de iudeis contra christum: et de multis alijs. **Dominus autē irridebit eum** / scilicet vt non assequatur intentum suum contra iustum / **quoniam prospicit q veniat dies eius** / scilicet debite punitiōis p suis malis. **Gladium euaginauerunt peccatores: intenderunt arcum suū** / quia sepe armant se ad psequendum iustos et fideles christi. / **vt decipiant pauperem** .i. christianū / **z in opem** / temporalibus bonis: lz diuitem virtutibz / **vt trucident rectos corde** / Et quia sepe diuino iudicio fit q tales persecutores pueniuntur morte: ideo sequitur. **Gladius eorum intret in corda ipsorum** / quia qui persequuntur iustos in corpore ipsi vulnerantur in mente: et etiā frequenter ipsi eandem mortem incurrunt quam iustis preparabant: vt patet de **Man**: qui sus

Psalmus. XXXVI.

p̄sus ē in paribulo q̄d p̄parauerat **Mardocheo**: et de Saule qui volebat David occidere gladio suo: ipse irruit in bello sup. p̄p̄tū gladiū. et de Absalone ac multis alijs rē. **Et arcus eoz confringatur** id est p̄rās eoz p̄terat diuino iudicio. **Velus est modicū iusto**. s. in p̄senti vita. quia q̄ntūcūq; habeat de t̄p̄alib; p̄terat: dūmodo habeat dei gratiam. **Sup. diuitias peccatorū multas**. p̄p̄tū p̄ue inuitē adq̄sitas. **Un̄ Aug. dr.** Qui charitatē habet: oia habeat: etiamsi nil videat habere. Qui autē charitatē non habet: nihil habet: etiamsi m̄lta vis deat habere. **Nam p̄dita aia: omnia p̄dit.** **Quo niam brachia p̄c̄tōz cōterentur**. i. diuitie p̄ quas fortes sunt et in quib; confidunt: annihilabūtur. **Cōfirmat autē iustos d̄ns**. i. ne cadant finaliter in p̄c̄tā vel gehennam. **Quo niam d̄ns dies immaculatoz**. i. approbat vitam eoz in luce gratie in p̄nti et p̄uidit: quā lucē gl̄ie eis p̄p̄auit in celo. **Et hereditas eoz**. scz celestis. **In eternū erit.** **Non confundentur in t̄p̄e malo** id est in extremo iudicio: imo magis bono: abunt. q̄a tūc eis dicit: **Venite b̄ndicti patris mei p̄cipire regnū** **Et in diebus famis saturabuntur**. hoc ē. q̄n̄ damnati esurient in inferno p̄ carentiā ois boni: tūc iusti saturabunt per adeptiōnē sūmi boni. **Es. lxxv.** **Ecce serui mei comedent et vos esurietis rē.** **Quia p̄c̄tōres pibunt**. s. in ignem eternum. **Inimici v̄o d̄ni mor vt honorificati fuerint et exaltati**. scz in vita p̄nti que momentanea est resp̄ctu future. **Deficientes**. s. p̄ mortē que mor aduenit: quia breuis vita hominis est. **Quē admodū fumus deficiet**. Nam fumus quō plus in altat̄ tanto plus deficit. **Sic imp̄j quanto plus fuerint exaltati in hac vita: tanto magis dep̄ment̄ in futura.** **Apocal. xvij.** **Quantum gl̄o:ificauit se in delictis: tantum da: ei tormentū et iudicium.** **Mutuabitur peccator et non soluet**. quia muruo accipit a deo in p̄senti diuersa beneficia: et non soluet gr̄arū actiones pro eis. **Item mutuari est ab alio recipere.** **Peccatores autē in inferno semp recipient penas pro suis demeritis et non soluent.** quia tantum remanebunt obligati sicut prius scz ad penam eternā. **sepe etiam deus permittit in p̄senti cadere in debita onerosa eos.** **Iustus autē miseretur**. s. sup. p̄o:rimo paupere. **Et retribuet** id est ad iterum tribuendum pauperib; abundabit. **Quia benedictes ei** id est ipsi deo: quales sunt iusti. **Hereditabunt terram** scz viuentium. **Maledictes autē ei disperibunt** quia blasphemantes imp̄j disperibunt eterna damnatione. **Apud dominū gressus hominis** scilicet iusti. **Dirigētur** vt non declinet a rectitudine iusticie. **Et viam eius volet** id est deus approbabit ordinādo ad meritum vite eterne: viam operationis ipsius iusti. **Cum ceciderit** scilicet in peccatum. quia aliquando etiam iusti cadunt: vt patet de David et Petro apostolo. **Non collidetur** id est irreparabiliter nō franget. **q̄z d̄ns supponit manū suam** scz sue misericordie reducendo p̄ penitentiam ad gratiā. **Iunior fui et em̄ senui** ex quo patet q̄ David senex fuit q̄n̄ fecit hunc psalmū. **Et nō vidi iustus derelictū** scz finaliter: q̄ si aliquis derelinquatur ad tempus: t̄n̄ finaliter iustus p̄d̄. **stinatus recipit ad statū gratie.** **Nec semē eius querens panē**. Per semen intelligunt imitatores iusticie eius: qui querūt panem gratie et habebunt: q̄z deus presto est dare omnib; gratias querentib;. **De pane autem materiali etiam deus prouidet iustis.** q̄ si aliqui egent et mendicant rarissime pmittunt deficere. **Q̄d autē modicum est pro nullo reputatur** q̄. phyls. **Tota die miseretur et commodat** id est tota vita sepissime misericordie opera facit. **Et semen eius** id ē posteritas. **In benedictione erit**. i. in abundantia sufficienti bonozū sp̄ualiz et temporaliz. **Declina a malo et fac bonum**. **Iste sunt due partes iusticie** et inhabitabit in seculo seculi id est p̄ hoc mereris inhabitare in eterna beatitudine. **Quia d̄ns amat iudicium** id est opera iusticie et iudicij quo malū iudicas fugiendū et bonū faciendū. **Et nō derelinquet sanctos suos**. s. electos perire: sed. **In eternū conseruabunt** scz in celesti beatitudine. **Iniusti puniētur**. s. in inferno. **Et semen imp̄oz** id est p̄les: imitator. s. paternoꝝ sceleꝝ. **Peribit**. **Iusti autē hereditabunt terrā**. s. viuentiū. **Et inhabitabunt in seculis seculi super eam**. **Os iusti meditabitur**. i. ex meditatione cordis loq̄ que os iusti. **Sapientia**. i. sapidā sciētiā de cognitione diuinoꝝ: quā ex abundantia cordis os loq̄tur instruēdo alios: sicut fecerūt scri doctores et cōfessores. **Un̄ et de ip̄s canit hoc** **Et lingua eius loquetur iudicij**. s. docendo rectitudinē iudicij inter bonū agendū et malū fugiendū. **Lex dei est in corde ipsius**. s. p̄ iugē meditationē p̄ficiendi in se et in alios instruendo. **Et nō supplantabunt gressus eius** q̄: nō mouebunt a rectitudine iusticie per demonis vel bois suggestiōnē deceptiua. **Nam** **Q̄siderat p̄c̄tōz**. i. diabolus et ei mēbz vicz hō p̄securo: **Iustum**. s. q̄liter et quō decipere possit eum. **Et q̄rit mortificare eum**. i. occidere in aia vel q̄q; etiā in corpore. **D̄ns autē nō derelinquet eum in manib; ei** vt p̄z de Josepho de David: et de martyrib; ac alijs multis liberatis de manibus inimicoꝝ. **Nec dānabit eū cuz iudicabit illi**. i. nō pmittet eum dānari cuz iudicabitur ad mortē fm̄ voluntatē ipsi p̄c̄tōris iniq̄: saltem eternalr. **Vel q̄q; etiā t̄p̄alr nō pmittit eū mori vt patz de Susanna dānata ad mortē et liberata diuinitus. et de Daniele adiudicato leonibus. et de iudicatis martyrib; multis ad mortem qui diuinitus sunt liberati a damnatione sententiē mortis.** **Expecta dominum** hoc est tu homo iuste disce expectare patienter dispositionem domini. **Et custodi vias eius** id est obserua vias mandaz

corum eius et exaltabit te scz de valle presentis miserie ut hereditate capias terram scz viuentium cum pterint peccatores scz in finali iudicio videbis scz manifeste damnationem omnium iniquorum et saluationem iustorum. Audi impium super altatum et eleuatum sicut cedros libani scz qd se peccet cedris altiores. Et sic significat altissima dignitatem et potestatem ad quam multi impij sunt exaltati in presenti deo pmittente: vt patet d. Nerone: Diocletiano: Maximo: Juliano apostata: et multis alijs impijssimis. Et transiui scz mente cogitando eorum nouissima et ecce non erat quia mortuus est quesiui eum scz in corde considerando et non est inuentus locus eius scz quia in profundo inferni est absconditus. Ergo Custodi innocentiam scz nulli nocumtum inferendo et vide equitatem scz iuste cum proximo agendo qm sunt reliquie homi pacifico scz quia huiusmodi bona opera remanebunt ad premium eterne beatitudinis comitata. Iniusti autem disperibunt scz perditione eterna simul reliquie impioy scz posteri imitatores operum prauorum interbunt Salus autem iustorum a dno scz eterna que a solo deo datur. et qm qz etiam temporalis et ptecor eorum scz est in tempore tribulationis scz tentationis diaboli vel persecutionis etc. Et adiuuabit eos dñs: et liberabit eos scz a morte gehenne ne incidant per peccatum et eruet eos a peccatoribus scz a demonum potestate in hora mortis: qd dicunt peccatores antonomastice: quia obstinati in peccatis et saluabit eos scz deducendo ad gliam quia sperauerunt in eo scz sic patet.

Psalmus. xxxvij.

Domine ne in furo

Dre. In hoc psalmo David recordat coram deo propria peccata ad sui humiliationem. Et suo exemplo docet ac monet alios ad idem vt consequantur peccati remissionem. Unde et iste psalmus ponitur inter psalmos penitentiales. Dicit ergo sic Domine ne in furore tuo arguas me: neqz in ira tua corripas me scz non sicut in rigore iusticie tue punias me. qz hoc esset importabile. sed magis sicut in compunctum misericordie tue: neqz in via tue vindicte damnes me. Quoniam sagitte tue infixe sunt mihi scz per sagittas istas sicut et signifiant sine penarum et miseriarum ac molestiarum corporis et anime: qd infixe sunt nobis. scz impositae in vindictam peccatorum. Et confirmasti super me manum tuam scz firmiter disposuisti punire me vel huiusmodi in futuro. quia vt dicit Augustinus. Nunquam est de decore culpe sine decore iusticie. Non est sanitas in carne mea a facie ire tue scz hoc est: caro mea totaliter est vicio corrupta et ple-

na tentationibus. Insuper morbis corrupta infirmitatum multarum et laborum scz famis sitis et huiusmodi ac mortis. Et hec sunt a facie ire tue eo quod punis peccata nostra iuste. Non est pars ossibus meis a facie peccatorum meorum scz non est quies anime mee viribus interioribus quod considero tue iusticie rigorem: quod iudicis peccata punienda. Per ossa enim vires anime designantur quibus roboratur sicut caro ossibus. Quoniam iniquitates mee supgreffe sunt caput meum scz inualuerunt dominando super animam meam: adeo quod non sum sufficiens ex me ad satisfaciendum: etiam si caput meum exponerem: sed tamen modo ex tua benignitate quod parcas penitentibus. Et sicut onus graue grauate sunt super me scz deprimendo me ne leuaret celestia sed demergat in infernum. Putruerunt et corrupte sunt cicatrices mee scz vestigia vulnerum: hoc est peccatorum: que erant sanata per baptismum vel penitenciam. Nec putrescunt dum in memoria manent delectant praua concupiscentia: et corrupte sunt dum ad recidivandum inducunt frequenter. Et bala facie insipientie mee scz propter stulticiam meam qua iterum peccata. Miser factus sum quia a deo separatus et curuatus sum scz a rectitudine iusticie. Vsqz in finem scz quia vsqz ad mortis culper et gehenne incursum tota die scz id est toto vitio tempore conditatus ingrediebar scz ex remurmuratione spem decessis de peccatis que feci. etiam tristis ingrediebar ad cordis cogitatum iudicans me indignum ad celum. Quoniam lumbi mei scz carnales concupiscentie que vigent in lumbis: vt dicit Gregorius. Impleti sunt illusionibus scz tentationibus viciosis excitatis a diabolo. In hoc David refert adulterium cum Bethsabee et non est sanitas in carne mea quia in totum corpus redundat incerta carnalis concupiscentie. Afflictus sum scz in corde dolendo et humiliatus sum nimis scz ad penitentiam veram faciendam in cilicio rugieba a gemitu cordis mei vt hemeter plangendo de peccatis. Domine ante te oculus desiderii mei scz quod tua gratiam iustificante desidero et gemitus meus a te non est absconditus quia nil latet re. q. d. Appone ergo remedium. Cor meum conturbatum est in me scz timore tui iudicij propter predicta peccata dereliquit me virtus mea quia fatigatus dolore defeci viribus et lumen oculorum meorum scz mentalium: quia ex prurbarione passionum tristitie prurbarat iudicium rationis et ipsum scz lumen oculorum non est mecum sicut Augustinus. Lumen oculorum mentalium deus est quod non est cum homine quando peccat. scz committit quia offensus deus fugit ab eo. Notandum est quod in his verbis David commemorat passionem christi que est magna consolatio et respiratio penitentibus et in tribulatione positis. Nam David fuit figura christi. In cuius persona prophetando per spiritum sanctum dicit. Afflictus sum scz imminente passionem quando tristis factus sum vsqz ad mortem et tandem afflictus penis et flagellis illatis: et humiliatus sum nimis: quia turpissima morte crucis occisus.

Psalmus. XXXVIII.

Rugiebā zc. quia cum lachrymis z clamore valido se obrulit patri in cruce. **Ut dicit Ap[osto]lus Hebr.** v. Domine scz deus pater ante te omne desiderium meum scz de salute hominum. **Et gemitus zc.** patz **Lor meum zc.** Hoc fuit quando cepit christus parere z mestus esse. Dereliquit me virt⁹ mea. id est potentia deitatis dereliquit eum: qz a passione non preferuavit. **Unde z clamauit.** Deus deus me⁹ vt quid dereliquisti me. **Et lumē oculorum meorum** id est claritas deitatis quasi non fuerit tunc secus quia non iuuit eius sensualem partez sed totaliter reliquit ad penas sentiendas. **Lumen etiā corpora- lium oculorum christi caligauit in cruce per lachry- marum adustionem.** **Ut dicit sanctus Iustinus** z verisimile est in talibus penis z fletibus. **Sequi- tur. Amici mei et proximi mei.** id est qui de- bebant mihi esse amici tanquam proximi per con- sanguinitatem scilicet iudei **aduersum me ap- propinquauerunt.** scilicet ad captendum me. **Et itererunt** accusando falso coram **Pilato** z **qui iuxta me erāt delonge steterunt.** quia omnes discipuli relicto eo fugerunt **Et vim faci- ebant** id est violentiam: me trudentes et trahen- tes captiuum **qui querebāt animam meā** scilicet perdere videlicet iudei. **Et qui inquire- bāt mala mihi** id est mortis penas inferre. **Lo- cuti sunt vanitates.** hoc est: falsitates testimo- niorum **Et dolos tota die meditabātur** id est falsitates quibus possent accusare. **Ego autē tanq̄ surdus non audiebam: et sicut mu- tus non aperiens os suum.** id est acsi nō au- direm accusationes surda aure sustinebam z tace- bam nil responden. **Et fact⁹ sum sicut homo non audiens.** Idem reperit ad maiorem expres- sionem **Et non habens in ore suo redargu- tiones** quia blasphemantes z false criminantes non redarguit sed tacuit ita vt miraretur p: eles ve- hementer. **Tandem Psalmista per diapsalma lo- quitur ad christum in persona penitentis vt instru- at in hoc mysterio qz per virtutem passionis christi remittuntur peccata penitenti.** **Dicit ergo sic. Om̄ in te domine** scilicet Jesu christe fili dei qui ta- lia pati voluisti pro salute hominū **[speravi]** vtz qz per tuam passionem dimittantur mihi peccata. **Ideoqz [tu exaudies me.]** scz penitentem: z dep- cantem pro remissione peccatorum meorum te. **[Do- mine de⁹ meus]** **Quia dixi** scz tibi supplicā- do in oratione **[nequando supergaudeāt mi- hi inimici mei]** id est demones de lapsu homi- num gaudentes **z dum comouentur pedes mei** scilicet cadendo in peccatū **[super me ma- gna]** id est superba **[locuti sunt]** quasi glorian- do qz me vicerint. **Sic qui ppe faciebant ipi David inimici sui.** videlicet Absalon Achitophel **Semei** z alij di. qz deus perderet eum propter peccata sua **Sic etiam diabolus facit superbiendo contra pec- catores. Om̄ ego in flagella paratus sum.]**

q. d. Ex quo christus pro me passus est: et ego para- tus sum pro eius amore pati flagella penitentie et tribulationis ppter peccatorum meorum remissionem con- sequenda **Et dolo me⁹ in conspectu meo sem- per.]** s. p. cordis p:itionem de peccatis. **Quoni- am iniquitatē meā annuntiabo.]** s. in humi- li confessione **Et cogitabo pro peccato meo.]** scz qualiter satisficiam et de cetero caueam a reci- diuo. **Inimici autē mei viuunt z confirma- ti sunt super me.]** hoc est demones z sua mem- bra. vtz psecutores ex dei pmissione pualent mihi in hac vita ppter demerita pctōz meoz ad castigā- dū me tpaliter. vt patet de tyrannis psequitibus ius- tos z pualentibz temporalr. quia viuunt in bonis mundi abundantes: z pfirmati sunt diuitijs et po- tentia **z multiplicati sunt qui oderunt me inique.]** hoc dicit: quia multi imo omnes demo- nes z per eos cōcitati homines cōplices cōtra bonos scz christianos z penitētes solēt insurgere: qnqz etiā temporali psecutione: vt fuit tpe martyz. **Aliquan- do autē saltrē spūali tentatione quā faciūt demones:** vt possint ad peccatū trahere: qd est odiū iniquum **Qui retribuunt mala p bonis.]** isti sūt igra- ti hoies. quia sepe fit qz illi cum psequunt vel nitun- tur retrahere a bono penitentie vel iusticie quibus ipse bene fecit: vt patet de vxore sancti **Job:** z sancti **Tobie.** z de familiaribus dominoz dissuadentibz eis pnam z bndi. **Tales inquit [detrahebant mihi quoniam sequebar bonitatem.]** hoc e: infamant me dicentes esse hypocritam: vel nō vere penitentem: in eo qz seqr bonitatē. sic p:ipue heretici faciunt scē ecclie. et sic d alijs. **Idcirco psalmista finaliter orat di. Ne derelinquas me dñe de- us meus.]** s. cadere in recidiuū peccatorz **Decetes- ro.]** ne discesseris a me **[scz ppe peccata mea]** **Intende in adiutorij meū dñe deus salu- tis mee.]** i. adiuua me saluari qui p passionē salu- tem nostrā es opatus.

Feria Tertia

Psalmus. xxxviii.

Tri custodiam

In hoc psalmo David monet vtz iustū in afflictione positū z infini- quos patienter se habere z p:iden- ter dei misericordiam implorare. **Dicit g**

sic: Dixi.] i. firmiter in corde meo. **posui [custo- diā vias meas.]** i. pcessus vite z actionū meaz in ope iusticie. **Quā bec vox est iusti [vt nō delin- quā in lingua mea.]** s. murmurando p iudicia dei. **Posui ori meo custodiā.]** s. p. circūspecti- onē **[cum cōsisteret pctōz.]** i. diabolus vel bō

malus aduersum me. Obmutui .i. contentione rixae vitioso et humiliatus sum. scilicet patientia tribulationis et silui a bonis .i. enunciatio alijs: vix malis hominibus ipsis: quia nolui margaritas ponere an porcos ne conculerent eas pedibus. Et dolor meus renouat est. quia prius doluerat de persecutionibus mortis pro se cum dicebat: cum consisteret peccator aduersum me. Nunc dolere quod silere oportuit esse a bonis agendis vel enunciatio. Talis quippe dolor augmetur cum clausus in corde tenet: sicut apostolus grauius affligit animum quam aperiat: ideo subditur Reualuit cor meum intra me. scilicet ex hominibus doloris augmetur et ex charitate dei ac primi ut annunciare eis etiam inimicis viam veritatis et in meditatione mea exardescet ignis. quia in meditando dei beneficia percipue redemptiois et passionis christi exardescit ignis charitatis diuine in corde ut parat fit annunciare fide christi et salutifera. Locutus sum in lingua mea .i. dei deprecando de notu fac mihi domine finem meum .i. terminum persecutionis mee: et tunc vix quod diu durabit. Et numerum dierum meorum quis est ut sciam quid desit mihi .i. quod numerum dierum vix mee et finem desiderare non presumptuose: nec propter aliud nisi ut sciam quid desit mihi: hoc est: quantum deficio a perfectione pro celo adipiscendo siue in cauendo malo siue in faciendo bono: et illud impleam: quatenus celeste premium a deo mihi dispositum consequar merito per bona opera preparatoria ad mores. Ecce mensurabiles posuisti dies meos id est breues: ut habet in translatione Hieronymi iuxta hebreum: quia res breuis facillime est mensurabilis. Vita autem humana breuis est et cito pertransies: ut patet Jaco. iij. Et substantia mea tanquam nihilum ante te hoc est: vita mea qua subsisto in presenti est tam modica quod quasi nihil est reputanda: quia ut dicitur secundum physicos. Quod modicum est pro nihilo reputatur: et sic hoc dictum est repetitio prioris sententiae ad maiorem expressionem. Verum tamen vniuersa vanitas omnis homo viuens hoc est: vita hominis non tamen est breuis: sed et vanitati subiecta propter continuam mutabilitatem. Verum tamen in imagine pertransit homo Cassiodorus id est vitam istam homo pertransit sicut imago in speculo que cito obliuiscit qualis fuerit: vel ut imago umbrae cito puolans. Aliter secundum Zoram in expositione morali exponit sic: veritatem imagine scilicet dei ad quam factus est homo in anima que stabilis est et nunquam deletur: pertransit homo ab hac vita corruptibili ad altam sed et frustra conturbatur id est vana solitudine anxietate circa temporalia adquirenda. Nam thesaurizat et ignorat cui congregabit ea quia forsitan fures aut latrones rapiunt: aut post mortem extranei vel aduersarii possidebunt. Et his ergo concludit: quod non in his sed in deo debet homo sperare: ideo subdit Et nunc que est expectatio mea: nonne

dominus quasi deus. Et substantia mea apud te est sic accipit substantia pro diuitijs. quasi deus omnia bona diuitiarum recondita habeo apud deum qui est summum bonum et super omnia desiderabile: nec aliud preter ipsum cupio. Ab omnibus iniquitatibus meis erue me: opprobrium insipienti dedisti me id est in derisum dedisti me ipsi peccatori qui stulte irridet bonos de hoc quod contemnit mundana. Vel aliter: Ab omnibus iniquitatibus erue me: propter quas iniquitates dedisti me in opprobrium insipienti id est homini stulto persequenti me. Obmutui et non aperui os meum scilicet remurmurando contra tua iudicia iusta. sed patienter sustinui propter te. Quoniam tu fecisti id est tu voluisti hoc fieri ut ego affligar persecutionibus propter peccata mea. Rogo ergo Quam moue a me plagas tuas id est flagella tribulationis. Et fortitudine manus tue id est punitionis. Ego defeci scilicet viribus debilitatus. In increpationibus id est duris castigationibus aduerstarum. quasi deus. Deo ut ista plaga increpationis tue sic moderetur ut non deficiam in anima sed proficiam. Et quia deus iuste omnia agit: ideo subdit Propter iniquitates corripuisti hominem id est me ipsum. quasi deus. Et punitio sic dura: tamen est iusta: quia demerui propter iniquitatem meam. Et etiam pia: quia ordinatur ad correctionem et emendationem meam. Et tabescere fecisti sicut araneam animam eius hoc est meam. Loquitur enim de se tanquam de alio secundum Augustinum. Nihil tabidius animal quam aranea que leui pressioe vel tactu ruit et tabescit. Et sic est sensus: quod sicut aranea tabescit leuiter: sic anima mea per castigationes tabefacta est ab affectu carnali et mundano: qui affectus sicut tabes purgedinis educit per diuinas castigationes: et ad eo attenuatur anima ac mundana. Verum tamen vane conturbatur omnis homo id est non rationabiliter conturbatur et conquerit de huiusmodi afflictioibus castigationis diuine: quia facit hoc deus ad salutem hominis. Quia homo non debet homo cessare ab oratione in tribulationis tempore: Ideo orat deo. Exaudi orationem meam domine et deprecationem meam: auribus percipe lachrymas meas id est lachrymosas preces. De sileas .i. ne dissimules vel tardes audire orationem meam: sed velocius salua me. Quoniam aduena ego sum apud te et peregrinus sicut omnes patres mei .i. quia non habemus hanc manentem ciuitatem: sed omnem hominem oportet exire de hoc seculo. Unde. ij. Corinth. v. quod diu sumus in hoc corpore peregrinamur a domino. Remitte mihi scilicet culpam et penam. ut refrigerer scilicet in tua misericordia per tuam consolationem. Prius quam abeam scilicet de vita presenti per mortem. et amplius non ero scilicet in hac vita vel in statu merendi.

Psalmus. XXXIX.

Psalmus. xxxix.

Expectans expecta-

ui etc. In hoc psalmo David i persona totius ecclesie veteris et noui testamenti gratias agit deo p beneficio incarnationis filij dei: quod sancti patres summo desiderio expectauerunt. Intendit aut monere nos vt de ipso beneficio incarnationis gratias agentes in nouitate vite in christo ambulemus quatinus de miseria patrie ad patriam redire valeamus. Proinde et iste psalmus in ecclesia p defunctos canitur: vt complacere deo educere animam ipsam exutam de penali lacu miserie purgatorij p meritum incarnationis digne ad patriam celestem introducere. Sic itaq; in persona patrum prestolantium christi aduentum psalmista loquendo dicit **Expectans expectaui dominum.** epistolice mone est ad magnitudinem desiderij exprimendum. hoc est: maximo desiderio expectaui aduentum domini iesu christi. **Et intendit mihi.** s. implendo hoc desiderium. Et loquitur de futuro p modum preteriti propter certitudinem prophetie: sicut sepe solet. **Et exaudiuit preces meas.** scilicet quas fidebant sancti patres pro missione filij dei in carne ad liberandum illos. **Et eduxit me.** quia christus resurgens a mortuis eduxit sanctos patres de lacu miserie. i. de limbo infernali tanquam de carcere tenebroso: et psequens de miseria captiuitatis diabolice. **Et de luto fecis.** id est de loco fetido et horrido sicut est infernalis locus. propter quod luto fecit assimilari. **Et statuit supra petram.** Petra autem erat christus: vt dicit apostolus: super quem statuit deus. i. firmavit patres in gloria christi eterna ne unquam inde exciderent. **pedes meos.** i. affectus vt fruatur in eius amore. Nam affectus anime dicuntur pedes: quia sicut corpus pedibus ita anima currit vel mouetur affectibus: vt dicit Augustinus. **Et direxit gressus meos.** i. processus actionum meorum operum. vicia bonorum direxit in vitam eternam perueniendo in celo. **Et imisit in os meum canticum nouum.** scilicet p nouitate incarnationis christi: laudando deum in celo. **carmen.** s. iocunditatis glorie. **Deo nostro.** quia in eternum iubilando laudat deum p beatitudine collata sanctis per christum. **Tadem psalmista loquitur de ecclesie catholice aggregatione.** **Audebunt.** i. cognoscent christum esse deum p visa miracula facta in mundo per discipulos christi. **[multi.]** s. populi posteri in ecclesia. **[et timebunt.]** scilicet dei iudicia et comminationes contra obduratos promulgatas. **[et sperabunt in domino.]** s. per christi fide saluari. **Beatus vir cuius est nomen domini.** s. christi. **[spes eius: et non respexit in vanitates.]** s. culture idolatrarum gentiliu eas sectando. **Et insanas falsas.** i. errores falsitates iudeorum insanamente contra christum confictos. **Quia fecisti tu domine deus meus.** quod dixeris me pro assumptionem nostre nature humane. **[mirabilia tua.]** s. in creatione mundi et gubernatione: sed super omnia hoc

est maius quod sequitur. **Et in cogitationibus tuis non est quasi filius tibi.** hoc est: quod cogitasti pro nobis incarnari et pari nullus est tibi filius: quod nullus unquam potuit nos redimere sic satisfactione iusta pro passione et sufficiens nisi tu deus incarnatus. Et huic expositioni concordat tractatus. **Dicere iuxta hebreum.** Sequitur diapsalma quod vox christi est dicens. **Annunciaui.** scilicet per prophetas. **[et locutus sum.]** s. per meipsum et per discipulos meos predicari. hoc mysterium incarnationis et passionis. **[multiplicati sunt super numerum.]** id est ultra modum credentes in christo pro totum mundum. **Sacrificium et oblationes nolui.** Loquitur christus ad patrem quod tempore noui testamenti non vult acceptare sacrificia et oblationes veteris testamenti eo quod cessauerunt quod fuerunt figura christi venturi qui iam venit. **Ideo quod non placet deo ea seruari:** quod pro hoc ostenditur retur quod adhuc christus venturus esset et nondum venisset cuius in veritate iam venit. **Et quod illa sacrificia erant imperfecta nec auferbant peccata ex se: vt dicit apostolus:** ergo deo non placet: nec placebat prius ex se sed ex deuotione offerentium in figura christi venturi. **Laures autem perfecisti mihi.** Nota quod apostolus **Hebr.** sic allegat hanc scripturam. **Ingressus in mundum.** s. christus per carnis assumptionem dicit. **Ad patrem.** **Hostiam et oblationem nolui:** corpus autem operasti mihi. **Per hostiam tangit sacrificia que fiebant de rebus animalibus: per oblationem sacrificia de rebus inanimatis que dicit noluisse.** i. non acceptasse modo predicto. **Sed quod sacrificium est christi corpore et sanguine sic deo acceptum:** subdit. **Corpus pro operasti mihi.** i. corpus passibile aptum immolationi in cruce: tu operasti: quod virtute diuina in utero virginali sine virili semine formasti quod dicitur. **Hoc sacrificium corporis mei quod succedit sacrificijs veteris legis est perfectius omnibus.** **Quod autem presposuit sic.** **Aures autem perfecisti mihi.** et apostolus aliter vt dictum est: **eadem est sententia licet sub alijs verbis:** quod christus et apostoli non semper allegauerunt scripturam de verbo ad verbum: sed tamen modo sententiam expresserunt. **Psalmista tamen dicens.** **Aures autem perfecisti mihi.** hanc sententiam intendit. i. aures ad obediendum perfecte: de disti mihi: vt scilicet usque ad immolationem mortis crucis fierem obediens. **Obediencia tamen per auditum aurium designat quod obediens aures accommodat preceptis implendis: et sic in eadem sententia redire paruit.** **Holocaustum et pro peccato non postulasti.** holocaustum erat sacrificium quod totum incendebatur ad honorem dei. **Hostia pro peccato erat cuius vna pars incendebatur et alia pars erat sacerdotum.** **Ista inquit non postulasti quasi essent tibi deo accepta ex se sed in figura christi: vt predictum est.** **Hec omnia secundum Ieremiam tunc dixi.** s. patri obediendo. **Ecce venio.** scilicet ego christus in assumpta carne ad offerendum deo sacrificium corporis et sanguinis mei quod est acceptissimum deo patri pro reconciliatione generis humani. **Etenim.** **In capite libri scriptum est de me.** hoc est: in principio libri predestinationis

qui dicitur liber vite in scripturis. In capite vel pncipio huius libri vite dicitur esse descriptus illud qd vix primo z pncipaliter pnter ad diuinam pdestinatione. sicut caput est pncipalis pars hominis. Et hoc est mysterium incarnationis christi z redemptio nis nostre per eius passionem: per quod oēs homi nes habent saluari. Hoc ergo pncipaliter z pmo pnter ad diuinā pdestinationem. Ideo bene dicit In capite libri. s. vite vel pdestinationis diuine scri ptum est de me **[vt facerem voluntatem tuam]** **Juxta illud Joan. vj. Descendi de celo non vt faciam voluntatē meā: sed voluntatē eius qui misit me patris.** Et quia voluntas deliberatiua christi hominis semp erat voluntati diuine cōformis: id subdit **[deus meus volui.]** scz hoc quod tu voluisti: vt vix mortar pro salute hominū in cruce **[z legem tuam in medio cordis mei.]** suppleba tui meditando: hoc est: legem euangelicam. **Annunciaui iusticiam tuam.]** scz pfectionis euā gelice pdicando z dicendo **[in ecclesia magna.]** scz omnū fidelium z populorum publice **[ecclesia mea non prohibebo.]** scz a pmulgatōe veritatis euangelice per me z per discipulos **[domi ne tu scisti iusticiam tuam non abscondi in corde meo.]** sed verbis z factis docebo. Idem reperit ad maiorem assertionem **[veritatem tuam.]** scz qua implesti promissum de christo patris bus **[et salutare tuum.]** id est me ipsum a te mis sum pro salute hominū **[dixi. Non abscondi misericordiam tuam.]** scz quā per me voluisti mundo facere **[et veritatem tuam.]** scilicet fidei tue **[a concilio multo.]** id est ab ecclesia multo rum fidelium: vt habetur in translatione Hierony mi iuxta hebreum. sic debet p c. scribi. Tandē christus deuore deprecatur pro bono statu ecclesie: que est corpus suum mysticū: pro quibus sepe etiam in euangelio legitur orasse. Et dicit sic christus: **Qua utem dñe ne longe facias miseraciones tuas a me.]** i. a corpore meo mystico vl' meis mēbris **[misericordia tua z veritas tua.]** scilicet tue pmissiois **[semp susceperunt me.]** i. in tuam ptectionē: quia tu pmisisti eccl'iaz pseruare qñ per meū os dixisti: **Super hanc petram edificabo ecclesiam meam: et porte inferi. id est psecutiones mortis parentes non preualebunt aduersus eam.** **Quā circūdederunt me.]** Hoc dicit ecclesia quam circūdederunt **[mala.]** i. cruciatū: vt patet in martyribus **[quorum non est numerus cōprehenderūt me.]** i. ecclesiam christi **[iniquitates mee.]** i. maloz filioz meozū. Nam a pncipio ecclesie semp fuerunt mali cum bonis: z hereses sur rexerunt in ecclesia: vt patet de Juda inter apostos los. et de mult' pseudoapostolis: vt patet ex epistol' Pauli z alioz: q mult' laqueis erroz cōprehende runt fideles plurimos captiuitate diabolice here sis **[z non potui vt viderē.]** qz hereses obnubi labat fidem simpliciu sub colore vitas scripturarum

falso interpretā. **Multiplicate sunt super capillos capitis mei.]** hyperbole est: ad designan dum multitudinē heresum in ecclesia. q. di. **Multiplicate sunt plus qz scirem enumerare: vt patet per Aug. de heresibz [z cor meū dereliquit me.]** id est intellectus verus scripturarum recessit a meis multis filiis: qui vix corrupti sunt p hereses. **Quo placeat tibi dñe vt eruas me.]** scz de pdictis malis **[dñe ad adiuuandū me respice.]** i. cōtra mala insurgentia de futuro: et etiam vt possim resistere pdictis pvincendo heresū falsitates. **Con fundantur z reuereantur simul.]** i. cum hereticis pdictis conuictis. et sic pfulis reuereant sil etiam tyranni: et infideles psequētes me: cōfundant de suis erroribz falsitat' idolatrie **[qui querunt animā meam.]** i. meoz christianoz **[vt aufe rant eam.]** i. occidendo corp'alr: z maxime spūaliter auellendo a vera fide christi. **Conuertatur retrosum.]** scz fugiēdo a me **[z reuereantur.]** scz tanqz vici **[qui volunt mihi mala.]** hoc est: demones z eoz latellites. **Herant cōfestim cō fusionē suam qui dicunt mihi euge euge.]** hoc patet psalmo xxxiij. et hmoi interiectio exul tantis pferitur quādoqz ad congaudendū: qñqz ad irridendum. et sic pferbat' irrisiue a psecutoribus martyz: quoz aliqui confusi sunt taz temporaliter qz eternaliter in inferno. aliqui aut' confusi sunt cō festim. i. in p'senti vita cōfusione penitentie. quia vix deū. virtutem dei circa martyres: confusi cōuerterant ad fidem christi. **Exultent z letentur super te.]** scz deo. **Hec vox est christi orantis p ecclesia: vt deus pater infundat ei consolatiōem in tribulationibus suis: quatinus exultent in deo ipsi scz fideles.]** **omnes querentes te.]** i. p veram fidem et amore **[et dicant.]** scz laudes z gratias agēdo **[semp magnificetur dominus.]** scz pro suis bñficiis z p sua bonitate magna **[qui diligūt salutare tuum.]** i. me christus: que misisti pro salute hominū. **Ego autē mendicus sum z pauper.]** hoc si referatur pprie ad psonam christi: certū est q vitam valde pauperem durit in hoc mundo: et tanqz mendicus vna cū discipulis ab alijs sustentabatur: vt patet ex euangelio. **Si autem referatur ad corpus christi mysticum: vt christus dicat hoc in psona ecclesie: sic certum est q fuerunt z sūt multi in ecclesia fideles ppter christū paupertatē z mendicitatem eligentes. vt patet de religiosis mendicantibus z alijs.]** **dñs sollicitus est mei.]** scz vt pui deat mihi tam corp'aliter qz spūaliter. **Unde Matthei. vj. dicit christus: Primum querite regnū dei et iusticiam eius: et hec omnia adijcientur vob.** **Adiutor meus.]** i. in bonis promouendo z ad bona opera pficienda **[et protector meus.]** scilicet in aduersis vel a malis pseruando **[tu es deus meus: ne tardaueris.]** scilicet assistere mihi in pdictis z succurrere in periculis cunctis: ac in celestibz letificare: